

תורה אור • פרשת לך לך • מאמר 4

והבדילה הפרוכת לכם

”והבדילה הפרוכת לכם”

המחיצה שבין העולמות, החשמל, מושרשת למעלה מן הדבר שהיא מסתירה, בדומה למשל שרק שכל גדול יכול להמשיל; ההסתר שלה הוא שמאפשר לבריאה להיות “יש מאין”. המסך של קליפת נוגה שמתחתיה הוא ה”ערלה” שהאדם מסיר, באמצעות בירור ימי החול ובאמצעות ברית מילה, כדי שהייתגלה למטה כפי שהוא מתגלה למעלה.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likkuteitorah.com/he/torah-ohr/lech-lecha/4/

הנקודה

המחיצה שבין העולמות, החשמל, מושרשת למעלה מן הדבר שהיא מסתירה, בדומה למשל שכל גדול יכול להמשילו; ההסתר שלה הוא שמאפשר לבריאה להיות "יש מאין". המסך של קליפת נוגה שמתחתיה הוא ה"ערלה" שהאדם מסיר, באמצעות בירור ימי החול ובאמצעות ברית מילה, כדי שהייתגלה למטה כפי שהוא מתגלה למעלה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר פותח ביריעות שעל שערי בית המקדש, שנתלו "לצניעות" גם כשהשערים היו פתוחים ביום, ומקביל את בית המקדש למלכות דאצילות: בלילה שערי גן עדן נסגרים, ורק השפעה חיצונית נמשכת, כשם שבשינה פועלות רק הפונקציות הנמוכות יותר של הגוף. גם ביום האור הפנימי עובר דרך מחיצה, שאדמו"ר הזקן מזהה, בעקבות עץ חיים, עם החשמל: הלבוש החיצוני של בינה המקיף את ז"א ונוקבא מצדידיהם ונעשה להם "נעל" מתחתיהם, המסך שבין אצילות לבריאה. בדומה למשל, הוא מלביש את הדבר שהוא ממשיך ונמוך ממנו, אך שורשו גבוה הרבה יותר; לכן שמו חשמל — חש, השתיקה שבשורשו בחכמה ובינה, ומל, דיבור, הביטוי החיצוני שלו. כך מתבאר מאמר חז"ל שמלאכי החשמל שותקים כאשר דיבורו של ה' יוצא. הנעל גם מגבילה את האור המגיע לבריאה ל"אור של תולדה", וכך הבריאה קיימת כ"יש מאין". בשבת עומד מסך אחד בין אצילות לעולם, ובימות החול יש יותר; מתחת לכל המסכים הקדושים נמצאת קליפת נוגה, הערלה, שהאדם מכרר באמצעות עבודה ישרה בימות החול ומסיר באמצעות ברית מילה, ובכך נעשה אברהם "אב המון גויים".

מבנה

1	הפרוכת "לצניעות": יום ולילה במלכות	¶1
	הפרוכת שעל שערי בית המקדש והמקבילה שלהן במלכות דאצילות; בלילה שערי גן עדן נסגרים ורק חיות חיצונית נמשכת, כמו בשינה.	
2	החשמל: לבוש, נעל ומשל	¶2
	גם ביום האור הפנימי עובר דרך מחיצה — החשמל של בינה, השומר על הספירות הרגשיות ונעשה מסך בין העולמות; בדומה למשל, שורשו למעלה ממה שהוא מלביש, ומכאן חש ומל.	
3	המלאכים השותקים ו"יש מאין"	¶3-4
	מלאכי החשמל משתתקים כאשר דיבורו של ה' מתגלה, ומדברים כאשר הוא מסתלק; הנעל שמתחת לז"א ונוקבא מצמצמת את האור לאור של תולדה, וכך הבריאה קיימת כיש מאין.	
4	שבת, ימות החול וקליפת נוגה	¶5
	מספר המסכים משתנה לפי היום והמקום; קליפת נוגה היא הערלה שבין הקדושה לחול; תפקיד האדם לברר את ימי החול ולקדש אותם; מילה היא מל י"ה.	
5	ברית מילה: "בריתי אתך"	¶6
	הסרת הערלה מלקטת ניצוצות ("אב המון גויים") וממשיכה את המלכות שהתרוממה, "אני" עם זקף גדול, דרך יסוד, כדי שתתגלה למטה.	

מחיצה (פרסא) / מסךפרסא / מסך

ההפרדה בין עולם אחד למשנהו, ובעיקר בין אצילות לבריאה. היא מעבירה את האור רק בצורה מצומצמת ו"צנועה".

חשמלחשמל

הלבוש החיצוני של בינה המקיף את ז"א ונוקבא כדי להרחיק מהם את הכוחות החיצוניים; מתחתיהם הוא נעשה "נעל", המסך שבין העולמות. שמו מתחלק לחש, שתיקה, ומל, דיבור.

נעל (מנעל)נעל / מנעל

החלק של החשמל שמתחת ל"רגלי" הספירות, המזוהה עם המסך שבין אצילות לבריאה; מטטרון נקרא "נעלה של שכינה".

אור של תולדהאור של תולדה

האור שעובר דרך המסך לבריאה: הוא תולדה ולא עצמות האור, ולכן הוא ה"אין" שממנו מתהווה ה"יש" הנברא.

קליפת נוגהקליפת נוגה

ה"קליפה המאירה" שמתחת לעשיה, בין הקדושה לטומאה; ה"ערלה" המפרידה בין הקודש לחול, שעל האדם לברר ולהסיר.

חולין שנעשו על טהרת הקודשחולין שנעשו על טהרת הקדש

תכלית החיים בימות החול: פעילות רגילה הנעשית בנאמנות ולשם שמים, ומתורמת לקדושה באמצעות קדושת השבת.

קטע 1 • 11

הפרוכת "לצניעות": יום ולילה במלכות

1 והבדילה הפרוכת¹ לכם.² הנה בעי"ח (שער מ"א)³ מבואר שיש פרסא (ועי' בעי"ח שער ז' פ"ב)⁴

"והפרוכת תבדיל לכם". והנה, בעי"ח חיים (שער מ"א) מבואר שיש פרסא (וראה עץ חיים, שער ז', פרק ב')

המאמר פותח בפסוק העוסק בפרוכת שהבדילה בין הקודש לקודש הקודשים במשכן. אדמו"ר הזקן קושר אותו מיד לרעיון קבלי מעץ חיים של האריז"ל: גם בעולמות הרוחניים יש "פרסא", מסך המבדיל בין מדרגה אחת לבאה אחריה.

ובגמרא בכתובות (דק"ו ע"א) איתא י"ג פרוכת היו במקדש שני⁵ ז' כנגד ז' שערים כו' ופרש"י דלצניעותא עבידי.

ובגמרא, במסכת כתובות (דף ק"ו ע"א), נאמר: "שלוש עשרה פרוכות היו במקדש שני, שבע כנגד שבעה שערים" וכו'; ורש"י מפרש שהן נעשו לצניעות.

התלמוד מספר שבבית המקדש השני היו שלוש עשרה פרוכות, ושבע מהן נתלו כנגד שבעת השערים שבעזרה. רש"י מסביר שפרוכות השער לא היו חלק ממבנה השער, אלא נועדו "לצניעות" — להסתיר את מה שבתוך העזרה ממבט ישיר.

והיינו כי בלילה היו השערים ננעלים וכדאיתא במסכת תמיד רק ביום היו פתוחים שיהיו נכנסין ויוצאין דרך פתחי השערים והיו מוכרחים להיות פתוחים אעפ"כ הי' פרוכת לכל שער לצניעות כו'.

כלומר, בלילה היו השערים ננעלים, כפי שנאמר במסכת תמיד, ורק ביום היו פתוחים, כדי שיוכלו להיכנס ולצאת דרך פתחי השערים; ואף על פי שהיו מוכרחים להיות פתוחים, הייתה פרוכת לכל שער, לצניעות וכו'.

הפרט הזה מחדד את העניין: ממילא השערים היו נעולים בלילה, ולכן הפרוכות נצרכו רק ביום, כשהשערים היו פתוחים ואנשים עברו דרכם. גם כשהכניסה הייתה פתוחה, מה שבתוך העזרה נשאר מוסתר; המאמר יחיל זאת על האופן שבו האור האלוקי עובר מעולם לעולם.

וענין זה הוא כי הנה העזרה והלשכות הם מכוונים נגד מלכות דאצילות כי למעלה במלכות יש כל הבחי' שבעזרה וגם הר הבית ת"ק אמה כמ"ש בזהר שלח לך (דקס"א ע"ב).⁶

ועניינו כך: העזרה והלשכות מכוונות כנגד מלכות דאצילות, שכן למעלה, במלכות, יש כל הבחינות שיש בעזרה, וגם הר הבית בן חמש מאות אמה, כפי שנאמר בזהר, שלח לך (דף קס"א ע"ב).

המקדש שלמטה משקף מבנה שלמעלה. העזרה והלשכות שבו מכוונות כנגד מלכות דאצילות, הספירה התחתונה בעולם העליון, הפונה אל העולמות שמתחתיה. הוזהר מדבר גם על הר הבית המקדש שלמעלה, המשתרע על פני חמש מאות אמה.

והנה בלילה תרעין דג"ע אסתימו⁷ וכמו שנעלים השערים שערי העזרה הגם דכתי' ותקם בעוד לילה⁸ ותתן טרף לביתה היינו בבחי' חיצוניות דוקא

והנה, בלילה "שערי גן עדן נסגרים", בדומה לשערי העזרה הנעלים. ואף על פי שנאמר "ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה", הרי זה דווקא בבחינת חיצוניות

הזהר מלמד שבלילה נסגרים שערי גן עדן, משכנן הרוחני של הנשמות, בדומה לשערי המקדש שנעלו. הפסוק על "אשת חיל" הקמה בלילה ומאכילה את בני ביתה, הנקרא כאן על מלכות המקיימת את העולמות, אינו סותר זאת: בלילה נמשכת רק החיצוניות של ההשפעה האלוהית, ולא האור הפנימי.

וכמו באדם בשעת שינה שהוא הסתלקות וקבוץ החיות מן הדם הוא הנפש לתוך הלב ונסתם הכל בתוכו שאין מתפשט ממנו פנימית החיות רק קיסטא דחיותא⁹ וחיצוניות שאז הוא דוקא גילוי והתפשטות חיצוניות החיות

בדומה לאדם בשעת שינה: החיות מסתלקת ונאספת מן הדם, שהוא הנפש, אל הלב, והכול נסגר בתוכו, כך שהחיות הפנימית אינה מתפשטת ממנו, אלא רק קיסטא דחיותא, מידה קטנה של חיות, והחיצוניות; דווקא אז מתגלה ומתפשטת החיצוניות של החיות,

אדמו"ר הזקן ממחיש זאת באמצעות השינה. בשינה חיות הנפש נאספת אל הלב ונסגרת שם; בגוף נשארת פעילה רק "קיסטא דחיותא", מידה קטנה של חיות, כלומר התפקודים החיצוניים והבסיסיים של החיים.

כמו כח הזן וכח המעכל שבנפש שהן בחי' חיצוניות לגבי כח השכל והמדות וראיה ושמיעה.^{10, 11, 12}

כגון כוח הזן וכוח המעכל שבנפש, שהם בחינת חיצוניות לעומת כוח השכל והמדות, הראייה והשמיעה

בשינה ממשיכים לפעול התפקודים הצמחיים של הגוף, ההזנה והעיכול. הם נחשבים חיצוניים לעומת הכוחות הנעלים יותר של הנפש — מחשבה, רגש, ראייה ושמיעה — השוכנים בזמן השינה.

קטע 2 • 29

החשמל: לבוש, נעל ומשל

2 והתפשטותן עיקרן בשעת שינה שבשעה שאינו ישן ומאיר השכל אז כח המעכל והזן אינן בהתפשטות כ"כ מצד התכללותן בכח השכל כנר בפני אבוקה ולכן מעכב התפשטותן

התפשטותם מתרחשת בעיקר בשעת השינה. כשהאדם ער והשכל מאיר, כוחות העיכול וההזנה אינם מתפשטים כל כך, מפני שהם נכללים בכוח השכל, כנר בפני אבוקה; ולכן [השכל] מעכב את התפשטותם

כוחות ההזנה והעיכול פועלים בעיקר בשינה. כשהאדם ער וחושב, הכוחות הנמוכים הללו נטמעים בשכל הדומיננטי, כפי שאורו של נר נבלע באור אבוקה, ולכן השכל מונע מהם להתפשט כמלואם.

אבל בשעת שינה שמסתלק ממשלת כח השכל אז הן מתפשטין ואז הקיבה מעכל ושולח אל הכבד כו'. וכח הזן והמעכל והדוחה וכה"ג הם כחות חיצוניות ותחתוניות שבנפש.

אבל בשעת השינה, כשהנהגת כוח השכל מסתלקת, הם מתפשטים, ואז הקיבה מעכלת ושולחת אל הכבד וכו'. כוחות ההזנה, העיכול והדחייה וכיוצא בהם הם הכוחות החיצוניים והתחתונים שבנפש.

בשינה, כשהנהגת השכל מסתלקת, הכוחות הנמוכים מתפשטים בחופשיות: הקיבה מעכלת ומעבירה את המזון לכבד. כוחות ההזנה, העיכול וההפרשה הם הכוחות החיצוניים והתחתונים של הנפש, הפועלים גם כשהכוחות הנעלים מסתלקים.

וכך למעלה במלכות דאצי' שבלילה תרעין דג"ע אסתימו שההארה שנמשך מבחי' מל' בג"ע זיו השכינה זהו עיקר הארת פנימיות המל'

וכך גם למעלה, במלכות דאצילות: בלילה "שערי גן עדן נסגרים", שכן ההארה הנמשכת מבחינת מלכות לגן עדן, זיו השכינה, היא עיקר הארת פנימיות המלכות,

כעת מוחלת ההקבלה על העולמות העליונים. ב"לילה" שבמלכות דאצילות נסגרים שערי גן עדן: זיו השכינה, שהנשמות נהנות ממנו בגן עדן, הוא האור הפנימי של מלכות, והוא המסתלק.

(דהיינו שההמשכה מבחי' ג"ר שבמל' וכמ"ש במ"א בביאור הזהר פ' אחרי)¹³ ובלילה מסתלק הארה זו אלא שהשפעי' חיצוניות נמשך אז והיינו ותתן טרף¹⁴ בבי"ע (והמשכה זו מבחי' ז"ת שבמל')

בלילה הארה זו. (כלומר, ההמשכה היא מבחינת ג"ר שבמלכות, וכפי שנתבאר במקום אחר בביאור הזהר על פרשת אחרי) מסתלקת, אך השפעה חיצונית נמשכת אז; זהו "ותתן טרף" בבי"ע (והמשכה זו היא מבחינת ז"ת שבמלכות)

האור הפנימי של גן עדן נמשך משלוש הספירות הראשונות שבמלכות. בלילה הוא מסתלק, ורק השפעה חיצונית נמשכת לבריאה, יצירה ועשיה — "ותתן טרף לביתה" — והיא באה משבע הספירות התחתונות, המדות, שבמלכות. זהו המינימום המקיים, בדומה לעיכול בזמן השינה.

וביום נפתחים תרעי' דג"ע לפי שיש התגברות החסדים חסד אל כל היום¹⁵ ע"כ נמשך אז המשכה הפנימית ואעפ"כ יש בחי' פרוכת פרסא ונמשך המשכה זו

וביום נפתחים שערי גן עדן, משום שהחסדים מתגברים — "חסד אל כל היום" — ולכן אז נמשכת ההמשכה הפנימית. ואף על פי כן יש בחינת פרוכת, פרסא, והמשכה זו נמשכת

ביום החסדים, המדות של חסד, גוברים, כפי שנאמר "חסד אל כל היום", ולכן ההשפעה הפנימית נפתחת. ואף על פי כן, בדומה לפרוכת שנתלו בשערי המקדש הפתוחים, יש פרסא שההשפעה עוברת דרכה.

ע"י אמצעות הפרסא והפרסא היא מבחי' חשמל שהוא מחיצוניות הבינה שמלביש ומקיף את י"ס דז"א וי"ס דנוק' כתנו' עור¹⁶ ומלבישם מצדיהם

באמצעות הפרסא. הפרסא היא מבחינת החשמל, שמחיצוניות הבינה, מלביש ומקיף את עשר הספירות של ז"א ועשר הספירות של נוקבא ככתנות עור, ומלביש אותן מן הצדדים.

הפרסא מזוהה עם החשמל, ה"אלקטרום" המסתורי מחזון יחזקאל, שעל פי הקבלה הוא הלבוש החיצוני ביותר של בינה. הוא עוטף את הספירות של ז"א ונוקבא מן הצדדים, כמו "כתנות עור" שעשה ה' לאדם וחוה.

והוא בכדי שלא יהיה יניקת החיצונים ומתחת רגליהם הוא בחי' מנעל¹⁷ להיות הפסק בין אצילות לבריאה וליצירה כו'

זאת כדי שלא תהיה יניקה לחיצונים. ומתחת לרגליהם הוא בבחינת נעל, המפסיקה בין אצילות לבריאה וליצירה וכו'.

מטרת הלבוש היא למנוע מהכוחות החיצוניים, כוחות הקליפה, לינוק מן הקדושה. החלק שמתחת ל"רגלי" הספירות נקרא "נעל", והוא יוצר את ההבדלה בין אצילות לעולמות התחתונים.

(ונעל הזה¹⁸ הוא בחי' המסך והפרסא המפסיק בין אצילות לבריאה כמ"ש בע"ח שמ"א פ"א ופרק ו' ובשער מ' פ"א)¹⁹ וכמו שפירש"י לצניעות דהיינו שלא יהיה

נעל זו היא בחינת המסך והפרסא המפסיקים בין אצילות לבריאה, כפי שנאמר בעץ חיים, שער מ"א, פרק א' ופרק ו', ובשער) וכך יש להבין את דברי רש"י "לצניעות": כלומר, שלא יהיה (מ', פרק א'.

אדמו"ר הזקן מצטט את עץ חיים של האריז"ל: ה"נעל" היא המסך והפרסא המבדילים בין אצילות לבריאה. הוא חוזר למונח של רש"י, "צניעות", כדי להסביר מה המסך משיג.

כל גילוי האור של אצילות בבריאה כ"א בדרך מסך שהמלכות דאצילות בוקע המסך ונעשה עתיק לבריאה (ע' בע"ח שמ"א פ"א ואגה"ק איהו וחיה) וכן בכל עולם.

כל גילוי האור של אצילות בבריאה, אלא רק בדרך של מסך: מלכות דאצילות בוקעת את המסך ונעשית עתיק לבריאה (ראו עץ חיים, שער מ"א, פרק א', ואגרת הקודש, "איהו וחיה"). וכך הוא בכל עולם.

"צניעות" פירושה שאצילות אינה מתגלה בגלוי בבריאה. האור עובר רק דרך המסך: מלכות דאצילות "בוקעת" את המסך ונעשית עתיק, המדרגה העליונה הנסתרת, של בריאה. אותו מבנה חוזר בין כל עולם לעולם שמתחתיו.

שבבריאה נעשה ג"כ חשמל מחיצוניות הבינה²⁰ ומקיף לזו"נ עד שנעשה מנעל כו' (בע"ח שמ"א פ"א שהמסך שבין בריאה ליצירה אינו מבינה דבריאה אלא מת"ת דבריאה אלא שבת"ת יש ג"כ חשמל כמ"ש הרמ"ז ס"פ יתרו בשם²¹ א"י).

שהרי גם בבריאה נעשה חשמל מחיצוניות הבינה, המקיף את ז"א ונוקבא, עד שהוא נעשה נעל וכו'. (בעץ חיים, שער מ"א, פרק א', נאמר שהמסך שבין בריאה ליצירה אינו מבינה דבריאה אלא מתפארת דבריאה; אך גם בתפארת יש חשמל, כפי שכתב הרמ"ז בסוף פרשת יתרו בשם אדם ישר.)

גם בבריאה הלבוש החיצוני של בינה שבה עוטף את ז"א ונוקבא שלה ונעשה "נעל" מתחתיהם. בהערת סוגריים אדמו"ר הזקן דן בדעה אחרת בעץ חיים, שלפיה המסך התחתון הזה בא מתפארת דבריאה, ומיישב אותה: גם בתפארת יש חשמל, כפי שכותב רבי משה זכות, הרמ"ז, בשם ספר הקבלה אדם ישר.

ואמנם בלקוטי הש"ס מהאריז"ל²² דט"ז ד"ה לכי ומעטי אי"ע כמ"ש כאן ע"ש ועמ"ש בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר²³).²⁴

אמנם, בלקוטי הש"ס מהאריז"ל, דף ט"ז, בדיבור המתחיל "לכי ומעטי את עצמך", נאמר כפי שכתוב כאן; ראו שם. וראו גם מה (שנכתב בביאור על הפסוק "כי ביום הזה יכפר"

הוא מוסיף שדברי האריז"ל על מאמר חז"ל ללכנה "לכי ומעטי את עצמך" תואמים את הנאמר כאן, ומפנה לביאורו על הפסוק "כי ביום הזה יכפר", שנדפס בלקוטי תורה, אחרי

ולהבין ענין חשמל²⁵ זה מה ענינו הנה מבשרי אחזה²⁶ כי במדות אין שם התגלות כל השכל שאם כן היו המדות בטלים בהשכל ולא הי' מהם כלל התפשטות והמשכה

כדי להבין את ענין החשמל ואת משמעותו, הנה "מבשרי אחזה". במדות אין גילוי של כל השכל, שהרי אילו היה כך היו המדות בטלות בשכל, ולא הייתה מהן כלל התפשטות והמשכה.

כעת הוא מסביר את החשמל מתוך החוויה האנושית — "מבשרי אחזה אלוהה". הרגשות של האדם אינם יכולים להכיל את מלוא שכלו; אילו הכילו אותו, היו מתבטלים בו ולא מתגלים כלל כרגשות

אלא שאעפ"כ מקיף עליהם הארה מועטת מחיצוניות הבינה בחי התבוננות שלמעלה מן המדות בכדי שלא יהי' יניקת החיצונים שמהמדות יכול להיות אחיזה לסט"א

אלא שאף על פי כן מקיפה אותן הארה מועטת מחיצוניות הבינה, בחינת התבוננות שלמעלה מן המדות, כדי שלא תהיה יניקה לחיצונים, שכן מן המדות יכולה להיות אחיזה לסטרא אחרא

עם זאת, אור קטן מחיצוניות הבינה — מעין התבוננות שמקיפה ונשארת מעל הרגשות — עוטר אותן. תפקידו להגן: במדות יכול הסטרא אחרא, הצד שמתנגד לקדושה, למצוא אחיזה

וכמארז"ל לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל^{27,28} כו' וכן שבה"כ היה בהמדות לפיכך צ"ל בחי' חשמל מקיף שלא יהי' להם יניקה מהמדות אלא בדרך שערות וצפרניים כפי הצורך בלבד

כמאמר חז"ל: "לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל" וכו'; וכך גם שבירת הכלים הייתה במדות. לכן נדרשת בחינת חשמל מקיף, כדי שלא תהיה להם יניקה מן המדות אלא בדרך של שערות וציפורניים, ורק כפי הצורך

חז"ל מציינים שגם מחסדו הגדול של אברהם יצא ישמעאל, דבר המלמד שגם רגש קדוש עלול להוליד דבר שלילי; ושבירת הכלים הקבלית התרחשה אף היא במדות. לכן החשמל מקיף אותן ומאפשר לכוחות החיצוניים לינוק רק במידה מזערית, בדרך השערות והציפורניים, כלומר רק מה שמיותר ורק במידה הנצרכת

(כי חשמל זה הוא מהבינה וחז"ב הן תרין ריעין²⁹ כו' ומחכמה אין יניקה לחיצונים כנודע מענין הנגעים וכמ"ש ימותו ולא בחכמה³⁰ לפי שחכמה כח מה בחי' בטול לאור א"ס כו').

כי חשמל זה הוא מבינה, וחכמה ובינה הן "תרין ריעין" וכו'; ומחכמה אין לחיצונים יניקה, כידוע מענין הנגעים, וכפי שנאמר (ימותו ולא בחכמה", משום שחכמה היא "כוח מה", בחינת בטול לאור אין סוף וכו')

לכן ההגנה באה מבינה: בינה קשורה לחכמה, "תרין ריעין", ומחכמה אין לחיצונים אחיזה כלל. חכמה היא "כוח מה", ביטול מוחלט לפני אור אין סוף; הפסוק "ימותו ולא בחכמה" נדרש לומר שלכוחות המוות אין חכמה

ופי ענין החשמל^{31,32} שמלביש לזו"נ והרי הוא חיצוניות אצלן ואעפ"כ שרשו גבוה מהן³³ שהרי הוא מהבינה.³⁴

וביאור ענין החשמל המלביש את ז"א ונוקבא: הוא חיצוניות ביחס אליהם, ואף על פי כן שורשו גבוה מהם, שהרי הוא מבינה

עולה כאן שאלה: החשמל הוא לבוש חיצוני של ז"א ונוקבא, ולכן נראה שהוא נמוך ממה שהוא מלביש; ובכל זאת מקורו בבינה, הגבוהה מהם. כיצד ייתכן הדבר?

הענין הוא כמו המשל שהוא לבוש להנמשל דהנה צירופי אותיות המשל הם גשמיות נגד הנמשל ולבוש לבד להנמשל

העניין דומה למשל, שהוא לבוש לנמשל. צירופי האותיות של המשל הם גשמיים ביחס לנמשל, ואינם אלא לבוש לנמשל

התשובה טמונה במשל. המשל הוא לבוש למשמעותו: המילים והתמונות שבו גסות וגשמיות לעומת הרעיון שהן מעבירות

אך מ"מ שרש המשל הוא גבוה מאד³⁵ נעלה שאין כל אדם יכול לומר משלים אלא משלי שלמה³⁶ ובגמרא אמרו³⁷ על רבי מאיר תלתא שמעתא ותלתא מתלי ואמרו משמת רבי מאיר³⁸ בטלו מושלי משלים כו'

אף על פי כן, שורש המשל גבוה ונעלה מאד, שכן לא כל אדם יכול לומר משלים, אלא מי שראוי ל"משלי שלמה"; ובגמרא אמרו על רבי מאיר: "תלתא שמעתא ותלתא מתלי", ואמרו: "משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים" וכו'

אף על פי כן, רק בעלי השכל הגדולים מסוגלים ליצור משלים. "משלי שלמה" הם דוגמה מובהקת לכך; רבי מאיר חילק את שיעורו לשלישים, ואחד מהם היה משלים; וכשמת, אמרה המשנה, "בטלו מושלי משלים"

והיינו כי דוקא מי ששכלו שכל גבוה יכול לצמצם שכלו במשל שיהיה מכוון נגד הנמשל ממש

והיינו, שדווקא מי ששכלו נעלה יכול לצמצם את שכלו במשל שיהיה מכוון ממש כנגד הנמשל

רק שכל נעלה מסוגל לדחוס את תוכנותיו לתוך דימוי שתואם בדיוק את הרעיון שהוא מבטא

משא"כ מי שאין לו שכל גבוה כל כך די לו במה שיכין השכל כאשר הוא

ואילו מי שאין שכלו נעלה כל כך, מסתפק בהבנת השכל כפי שהוא

שכל פחות נעלה מסתפק בהבנת הרעיון כפי שהוא

אבל לא יוכל להסביר פנים במשל ואם יאמר משל לא יהי המכוון כו' ועד"ז הוא בחי החשמל שהוא לבוש לזו"נ כהתלבשות השכל במשל³⁹

אבל אינו יכול להבהיר אותו באמצעות משל; ואם יאמר משל, הוא לא יהיה מכוון וכו'. ועל דרך זו היא בחינת החשמל, שהוא לבוש לז"א ונוקבא, כמו שהשכל מתלבש במשל

אדם כזה אינו יכול להציג את הרעיון באמצעות משל מתאים; ואם ינסה, המשל לא יכוון אל הנמשל. כך גם החשמל: הוא לבוש סביב המדות, כשם שמשל מלביש רעיון

והיינו לפי שנמשך מהבינה שהיא למעלה מעלה מהמדות כו' רק אח"כ נעשה לבוש לזו"נ והוא למטה מהן כמו שהמשל הוא חיצוניות לגבי הנמשל ולבוש לכד

כלומר, משום שהוא נמשך מבינה, הגבוהה מאוד מן המדות וכו'; ורק לאחר מכן הוא נעשה לבוש לז"א ונוקבא ונמצא למטה מהם, כפי שהמשל הוא חיצוני לנמשל ורק לבוש לו

החשמל נמשך מבינה, ולכן שורשו גבוה בהרבה מן הרגשות; רק כשהוא מתבטא כלבוש חיצוני שלהם הוא נמצא למטה מהם, כשם שהמשל חיצוני למשמעותו.

והרי א"כ מוכן שיש בבחי' החשמל הזה ב' ⁴⁰ בחינות א' מצד שרשו שהוא גבוה מאד נעלה למעלה מן המדות

נמצא אפוא שבבחינת חשמל זו יש שתי בחינות. הראשונה, מצד שורשה, היא גבוהה ונעלה מאוד, למעלה מן המדות

מכאן שבחשמל יש שני היבטים. הראשון הוא שורשו, הגבוה מאוד מן המדות

שהוא מבחי' הבינה והב' מצד התפשטותו בבחי' חיצוניות בבחי' צירופי אותיות שהאותיות הם מדרגה האחרונה שבכל הי"ס (ומה שמלביש החשמל לזו"נ היינו כמו אותיות שמלבישי להמדות כו')

שהוא מבחינת הבינה; והשנייה, מצד התפשטותו בבחינת חיצוניות, בצורת צירופי אותיות, שהאותיות הן המדרגה האחרונה בכל עשר הספירות (ומה שהחשמל מלביש את ז"א ונוקבא דומה לאותיות המלכישות את המדות וכו')

שורשו גבוה משום שהוא בא מבינה. ההיבט השני הוא התגלותו: הממד החיצוני ביותר, כמו "אותיות", שהן המדרגה האחרונה בכל ספירה. העובדה שהוא מלביש את ז"א ונוקבא דומה לאותיות ולמילים המלכישות רגשות

וזהו פ"י חשמל ⁴¹ חש מל' ⁴² פ"י חש לשון שתיקה ⁴³ היינו מצד בחי' א' שבו שהוא שרשו מהבינה ⁴⁴

וזהו פירוש "חשמל" — "חש מל". "חש" פירושו שתיקה, והוא נוגע לבחינה הראשונה שבו, לשורשו בבינה

המילה חשמל מתפרקת לשני חלקים: "חש" ו"מל". "חש", שתיקה, משקף את הבחינה הראשונה — שורשו בבינה

כי סייג לחכמה שתיקה כי הוי"ה בחכמה ולכן החכמה היא בחי' ביטול וזהו השתיקה וע"ד שמושה רבע"ה הי' כבד פה ⁴⁵ כו'.

כי "סייג לחכמה שתיקה", והוי"ה בחכמה; לכן חכמה היא בחינת ביטול, וזו השתיקה. וכעין זה משה רבנו היה "כבד פה" וכו'

"סייג לחכמה שתיקה" (אבות): חכמה היא מקום גילוי הוי", והיא ביטול מוחלט; השתיקה מבטאת את הביטול הזה. בדומה לכך, משה, שהיה נעלה בחכמה, היה "כבד פה"

ומל לשון דיבור והתגלות זהו מצד בחי' הבי' שבו כשנעשה לבוש לזו"נ כמו האותיות שמלבישי הנמשל ועי"ז יוכל להיות השפעה זהו פי' מל:

ו"מל" פירושו דיבור וגילוי, וזה נוגע לבחינה השנייה שבו, כשהוא נעשה לבוש לז"א ונוקבא, כמו האותיות המלבישות את הנמשל; באמצעותו יכולה להימשך השפעה. זהו פירוש "מל"

"מל", דיבור, הוא ההיבט השני: החשמל כלבוש לז"א ונוקבא, בדומה לאותיות המלבישות משמעות. באמצעות לבוש זה יכולה השפעה להימשך למדרגות שמתחתיו.

קטע 3 • 31-4

המלאכים השותקים ו"יש מאין"

3 והנה זהו בחשמל שבי"ס עצמן וכן במלאכים שיש כמה אלפים רכבות מדרגות כמ"ש היש מספר לגדודיו⁴⁶ ויש מהם שהם מבחי' החשמל ע"י כלים דאצילות

והנה כך הוא החשמל שבעשר הספירות עצמן, וכך גם במלאכים, שיש בהם רכבות אלפי מדרגות, כפי שנאמר "היש מספר לגדודיו". יש מלאכים שמדרגתם היא מבחינת החשמל, באמצעות הכלים דאצילות.

כל מה שנאמר עד כאן נוגע לחשמל שבתוך הספירות עצמן. אותו מבנה קיים גם במלאכים, שיש בהם דרגות רבות מספור — "היש מספר לגדודיו" — ויש מהם שנוצרים מן החשמל, באמצעות הכלים דאצילות.

(ור"ל שזה שנת"ל הוא ענין החשמל דבינה דאצילות המקיף לזו"נ דאצילות כנ"ל וכמו כן יש ג"כ בזו"נ דבי"ע ג"כ בחי' חשמל ומזה נמשך המסך⁴⁷ שבין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשיה.

כלומר, החשמל שנתבאר לעיל הוא החשמל שבבינה דאצילות, המקיף את ז"א ונוקבא דאצילות, כנ"ל; וכך יש גם בז"א (ובנוקבא דבריאה, יצירה ועשיה בחינת חשמל, וממנו נמשך המסך שבין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשיה).

הבהרה בסוגריים: החשמל שתואר לעיל שייך לבינה דאצילות, המקיפה את ז"א ונוקבא דאצילות. לכל אחד מן העולמות התחתונים יש חשמל משלו סביב ז"א ונוקבא שלו, ומהם נמשכים המסכים שבין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשיה.

ושם יש ג"כ מלאכים שהם מבחי' חשמל וכידוע שמט"ט נקי' נעל דשכינתא^{48,49} והרי נתבאר שהנעל זהו בחי' חשמל (כו') ועי"ז ארז"ל בשעה שהדבור יוצא מפי הקב"ה חשות.⁵⁰

וגם שם יש מלאכים שהם מבחינת חשמל. כידוע, מט"ט נקרא "נעל דשכינתא", והרי נתבאר שהנעל היא בחינת חשמל (כו'). ועל כך אמרו חז"ל: "בשעה שהדיבור יוצא מפי הקב"ה — חשות"

גם בעולמות התחתונים יש מלאכים שמדרגתם מבחינת החשמל. מטטרו, המלאך הראשי, נקרא "נעל דשכינתא"; מאחר שנתבאר שהנעל היא בחינת חשמל, הדבר מתאים. על כך נסב גם מאמר חז"ל: "בשעה שהדיבור יוצא מפי הקדוש ברוך הוא — חשות", כלומר מלאכי החשמל שותקים.

פִּי הַקִּבִּיָּה הוּא זִ"א כְּמוֹ פִּי קוֹבִיָּה וּשְׂכִינְתִּיהָ שְׂכִינְתִּי הֵינּוּ מֵה שְׂשׁוֹכֵן וּמִתְלַבֵּשׁ בַּתַּחְתּוֹנִים וְקָדוֹשׁ הוּא מוֹבְדֵל כֵּךְ בַּחֲיֵי מַלְכוּת אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עֵם⁵¹ הוּא בַּחֲיֵי הַשּׁוֹכֵן וּמִתְלַבֵּשׁ בְּעֵם

פִּירוּשׁ "הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא" הוּא זִ"א, כְּמוֹ בְּפִירוּשׁ "קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתִּיהָ". "שְׂכִינְתִּיהָ" הִיא מֵה שְׂשׁוֹכֵן וּמִתְלַבֵּשׁ, בַּתַּחְתּוֹנִים, וְאִילוּ "קָדוֹשׁ" פִּירוּשׁוֹ נִבְדֵּל. כֵּךְ גַּם בַּחֲנִינֵת מַלְכוּת — "אֵין מֶלֶךְ בְּלֹא עֵם" — הִיא הַבְּחִינָה הַשּׁוֹכֶנֶת וּמִתְלַבֶּשֶׁת בְּעֵם

כְּדֵי לְהַסְבִּיר אֶת מֵאֵמֶר חֲז"ל אֲדַמְיִיר הֶזְקֵן מִגְדִּיר אֶת מוֹנַחֲיוֹ. "הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא" מְצִיֵּן אֶת זִ"א, וְ"שְׂכִינְתִּיהָ" אֶת מַלְכוּת, כְּדֶרֶךְ הַבִּיטוּי הַמוֹכֵר עַל שְׁנֵיהֶם יַחַד. שְׂכִינָה פִירוּשָׁה מִדְּרַגָּה הַשּׁוֹכֶנֶת וּמִתְלַבֶּשֶׁת בַּתּוֹךְ הַנִּבְרָאִים, כֵּשֶׁם שֶׁמֶלֶךְ זָקֵק לְעֵם; "קָדוֹשׁ" פִּירוּשׁוֹ נִבְדֵּל וְנַעֲלָה מֵהֶם.

מִשָּׂא"כ מִדּוּתִיו יֵת' לֶךְ הִ' הַגְּדוּלָּה כּוֹי אֵין לָהֶם עֶרֶךְ וַיַּחֲסֵ לְעֵם וַזֶּהוּ בַּחֲיֵי קָדוֹשׁ.⁵²

וְאִילוּ מִדּוּתִיו יֵת' — "לֶךְ הִ' הַגְּדוּלָּה" וְכו' — אֵינֶן בְּעֶרֶךְ וַיַּחֲסֵ לְעֵם, וַזֶּהוּ בַּחֲנִינֵת "קָדוֹשׁ".

מִדּוּתִיו שֶׁל הַקִּבִּיָּה כְּפִי שֶׁהֵן לְעֶצְמָן — "לֶךְ הִ' הַגְּדוּלָּה" וְכֵן הִלָּא — אֵינֶן בְּעֶרֶךְ לַנִּבְרָאִים וְאֵינֶן קְשׁוּרוֹת אֵלֵיהֶם. מִשְׁמַעוֹת "קָדוֹשׁ" הִיא נִבְדָּלוֹת זֶה, וְלִכֵּן "הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא" הוּא זִ"א.

4 וְהַדְּבָר שִׁיּוּצָא מִפִּי הַקִּבִּיָּה הוּא בַּחֲיֵי הַתְּגִלּוֹת הֵינּוּ מִלְּמַחְשָׁמַל וְהוּא כְּשׁוֹ"נ בּוֹקְעֵי הַמַּסַּךְ וַיּוֹרְדֵי וּמִתְגַּלִּי בַּעוֹלָם שְׁלֵמָטָה

וְהַדְּבָר הַיּוֹצֵא מִפִּי הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא בַּחֲנִינֵת גִּילּוּי, כְּלוּמֹר "מֶלֶךְ" שֶׁבַחְשָׁמַל. זֶה קוֹרֵה כְּשׁוֹ"נ וְנוֹקְבָא בּוֹקְעִים אֶת הַמַּסַּךְ, יוֹרְדִים וּמִתְגַּלִּים בַּעוֹלָם שְׁלֵמָטָה.

"הַדְּבָר הַיּוֹצֵא" שֶׁל הִ' הוּא גִילּוּי, בַּחֲנִינֵת "מֶלֶךְ" — דִּיבּוּר — שֶׁבַחְשָׁמַל. הַדְּבָר מִתְרַחֵשׁ כְּשׁוֹ"נ וְנוֹקְבָא בּוֹקְעִים אֶת הַמַּסַּךְ וַיּוֹרְדִים לְהַתְּגַלּוֹת בַּעוֹלָם שֶׁמִּתְחַתִּיהֶם.

וְאִזִּי הֵם הַמַּלְאָכִים חֲשׁוֹת⁵³ שֶׁהֵם נִכְלָלִים בְּבִיטוֹל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבַּחֲיֵי חֲכָמָה כְּנִ"ל בְּעֵנִין סִיג לַחֲכָמָה שְׁתִּיקָה

וְאִזִּי הַמַּלְאָכִים חֲשׁוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵם נִכְלָלִים בְּבִיטוֹל הַנִּמְשָׁךְ מִבַּחֲנִינֵת חֲכָמָה, כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעִיל בְּעֵנִין "סִיג לַחֲכָמָה שְׁתִּיקָה".

בְּאוֹתוֹ רִגַע מִלְאָכִי הַחֲשָׁמַל שׁוֹתְקִים: הֵם נִכְלָלִים בְּבִיטוֹל הַנִּמְשָׁךְ מִחֲכָמָה, בִּ"שְׁתִּיקָה" שֶׁתּוֹאֲרָה לְעִיל בִּ"סִיג לַחֲכָמָה שְׁתִּיקָה". הָאוֹר הַמִּתְגַּלֶּה מְצִיף אוֹתָם, וְאֵין הֵם יְכוּלִים לִוְדֹר דָּבָר.

מִשָּׂא"כ כְּשֶׁאֵין הַדְּבָר יוֹצֵא כּוֹי שֶׁהוּא בַּחֲיֵי הַסְּתַלְקוֹת אִזִּי הֵם מִמְּלָלוֹת שֶׁהֵם בְּרַעַשׁ גָּדוֹל וְאוֹמְרֵי בְּרוּךְ כְּבוֹד⁵⁴ כּוֹי.

אֲבָל כְּשֶׁאֵין הַדְּבָר יוֹצֵא וְכו', כְּלוּמֹר בְּמִצַּב שֶׁל הַסְּתַלְקוֹת, אִזִּי הֵם מִמְּלָלוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵם "בְּרַעַשׁ גָּדוֹל" וְאוֹמְרִים "בְּרוּךְ כְּבוֹד" וְכו'.

כְּשֶׁהַדְּבָר אֵינּוּ יוֹצֵא, כְּלוּמֹר כְּשֶׁהָאוֹר הָאֱלוֹקִי מִסְתַּלֵּק, הַמַּלְאָכִים מְדַבְּרִים. אִזִּי הֵם "בְּרַעַשׁ גָּדוֹל" וְקוֹרְאִים "בְּרוּךְ כְּבוֹד הִ' מִמְּקוֹמוֹ": הַשֶּׁבַח הֵרֵם שֶׁלָּהֶם שִׁיךְ לְמִצַּב שֶׁבּוֹ הָאוֹר מִסְתַּלֵּק.

זהו ענין החשמל שמקיף ומלביש לזו"נ מצדיהן שהוא בכדי שלא⁵⁵ יהי יניקת החיצונים. אך מתחת רגליהם הוא בחי' מה יפו פעמיך⁵⁶ בנעלים בת נדיב הוא בחי' מלכות.

זהו ענין החשמל המקיף ומלביש את ז"א ונוקבא מן הצדדים, כדי שלא תהיה יניקה לחיצונים. אך מתחת לרגליהם הוא בחינת "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב", שהיא בחינת מלכות.

זהו החשמל המקיף את ז"א ונוקבא מן הצדדים ומונע מן החיצונים לינוק. מתחת ל"רגליהם" נמצאת הנעל, שעליה נאמר "מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב", ואותה מזהה אדמו"ר הזקן עם מלכות.

נעל זה אינו לבד בשביל שלא יהי יניקת החיצונים אלא הוא מפסיק⁵⁷ שלא יהי גילוי כל האור שבאצילות דאיהו וגרמוהי חד להיות כך בבריא

הנעל אינה רק כדי שלא תהיה יניקה לחיצונים; היא גם מפסיקה, כדי שלא יהיה בבריא גילוי מלא של האור שבאצילות, ששם לנעל תפקיד נוסף מלבד ההגנה. היא מונעת את גילוי המלא בבריא של אור אצילות, שבו ה' והספירות שלו — "גרמוהי" — מאוחדים לגמרי.

אלא שיהי בחי' בריאה יש והיינו ע"י שהמסך מפסיק בין אצ"ל לבריא והאור שנמשך מאצ"ל ע"י המסך להחיות בריאה הוא אור של תולדה^{58, 59}

אלא שבריא תהיה בבחינת "יש". הדבר נעשה באמצעות המסך המפסיק בין אצילות לבריא; האור הנמשך מאצילות דרך המסך להחיות את בריאה הוא אור של תולדה.

לעומת זאת, בריאה אמורה להתקיים כ"יש", נברא החווה את עצמו כמציאות נפרדת. המסך שבין אצילות לבריא גורם לכך שהאור המגיע לבריא ומחיה אותה הוא רק "אור של תולדה" — תולדה מן האור, ולא עצמותו.

ולכן נקי הבריא יש מאין והגם דממך הכל^{60, 61} כתיב⁶² וכולא קמיה כלא חשיבי עכ"ז נקי יש מאין מפני שהתהוות היש הוא מבחי' האור שנמשך ע"י הפרסא שהוא בחי' אין

ולכן הבריא נקראת "יש מאין". ואף על פי שנאמר "ממך הכל" ו"כולא קמיה כלא חשיבי", בכל זאת היא נקראת יש מאין, מפני שהתהוות היש היא מן האור הנמשך דרך הפרסא, שהוא בחינת "אין"

לכן הבריא נקראת "יש מאין". אפשר לשאול: הרי הכול בא מה' — "ממך הכל", והכול נחשב כאין לפניו; מדוע אפוא המקור נקרא "אין"? התשובה היא שהנברא מתהווה מן האור העובר דרך הפרסא, ואור זה נחשב "אין"

שהרי אין זה מהות ועצמות האור שלפני הפרסא אלא אור של תולדה שהוא בחי' אין לגבי עצם האור שלמעלה מהפרסא.

שהרי אין זה מהותו ועצמותו של האור שלפני הפרסא, אלא אור של תולדה, שהוא בחינת "אין" ביחס לעצם האור שלמעלה מן הפרסא.

האור הזה נחשב "אין" משום שאינו עצמות האור שמעבר לפרסא; ביחס לעצמות זו אור התולדה הוא כ"אין". לכן "מאין" מתאר את מקור הבריא ביחס לאור האמיתי, ולא ביחס לה' עצמו.

(ועיין בזוהר ח"ב דע"ח ב' רזא דחשמל⁶³ כו' ובזוהר הרקיע⁶⁴ שם ובהרמ"ז⁶⁵ ובספר הדרת מלך⁶⁶ סי' ל' וסי' נ"ה):

(וראו בזוהר חלק ב', דף ע"ח ע"ב, "רזא דחשמל" וכו', ובזוהר הרקיע שם, וברמ"ז, ובספר הדרת מלך, סימנים ל' ונ"ה)

אדמו"ר הזקן מסיים בהפניות לעיון נוסף: "סוד החשמל" שבזוהר, פירושו של האר"ז לזוהר הרקיע על הקטע, דברי רבי משה זכות (הרמ"ז), וספר הזוהר הדרת מלך.

קטע 4 • 51

שבת, ימות החול וקליפת נוגה

5 והנה בשבת מאיר אור האצילות⁶⁷ למטה על ידי התלבשות הבריאה לבד ואינו אלא מסך אחד

והנה, בשבת אור האצילות מאיר למטה כשהוא מתלבש בבריאה בלבד, ואין אלא מסך אחד

כעת מוחל מבנה המסכים על הזמן. בשבת אור האצילות מגיע למטה כשהוא מתלבש בבריאה בלבד, ולכן הוא עובר דרך מסך אחד בלבד — המסך שבין אצילות לבריאה.

משא"כ בימות החול יש הפרש בין אי"ל לח"ל שבא"י ההנהגה ע"י יצירה ובח"ל ע"י עשייה.⁶⁸ והנה כל זה עדיין בבחי' קדושה וצבא השמים לך משתחווים⁶⁹ שגם היש בטל

אבל בימות החול יש הבדל בין ארץ ישראל לחוץ לארץ: בארץ ישראל ההנהגה היא באמצעות יצירה, ובחוץ לארץ באמצעות עשייה. כל זה עדיין בתחום הקדושה, ו"צבא השמים לך משתחווים", שהרי גם היש בטל

בימות החול האור עובר דרך מסכים רבים יותר, וגם למקום יש משמעות: בארץ ישראל הנהגת ה' בעולם היא באמצעות יצירה, ובחוץ לארץ באמצעות עשייה, עולם נמוך יותר. עם זאת, כל העולמות האלה עדיין קדושים; אפילו תחושת היש שבהם בטלה לה', כמאמר "צבא השמים לך משתחווים".

(ולכן פרכת ופרסות הנ"ל הם בחי' פרכת המבדילות בין קדש לקדש שהרי הפרסא המבדיל בין ע"ס דיצירה לע"ס דעשייה הרי גם ע"ס דעשייה הוא קודש)

ולכן הפרוכות והפרסאות שהוזכרו לעיל הן בבחינת פרוכות המבדילות בין קודש לקודש, שהרי הפרסא המבדילה בין עשר) (הספירות דיצירה לעשר הספירות דעשייה מבדילה בין מדרגות קדושות, וגם עשר הספירות דעשייה קודש

הפרוכות והפרסאות שנדונו עד כאן מבדילות בין קודש לקודש, כמו הפרוכת שבמקדש בין הקודש לקודש הקודשים. גם עשר הספירות של עשייה, העולם התחתון ביותר, הן קדושות.

אך מעשייה ולמטה יש עוד מסך ופרסא הוא ק"נ והוא בחי' ערלה החופפת על הברית

אך מעשייה ולמטה יש עוד מסך ופרסא — קליפת נוגה — והיא בחינת הערלה החופפת על הברית

למטה מעשייה יש סוג נוסף של מסך: קליפת נוגה, תחום שאינו קדוש ואינו טמא ויכול להיתקן לכל אחד מן הכיוונים. היא נמשלת לערלה המכסה את הברית.

(כמ"ש בע"ח ש"מ פ"א ונקי ק"נ כו' והיא הערלה המכסה על היסוד) והוא הבדלה בין קדש לחול

והיא ההבדלה בין (כפי שנאמר בעץ חיים, שער מ', פרק א': היא נקראת קליפת נוגה וכו', והיא הערלה המכסה על היסוד) קודש לחול.

עץ חיים של האריז"ל מכנה אותה קליפת נוגה ומתאר אותה כערלה המכסה על יסוד. מסך זה אינו מבדיל בין קודש לקודש, אלא בין קודש לחול, התחום הגשמי והיומיומי.

(ואפשר שהפרסא⁷⁰ הוא בין ע"ס דעשייה לק"נ וא"כ אפשר הוא ג"כ בחי' חשמל המפסיק בין ע"ס דעשייה לנוגה.

וייתכן שהפרסא היא בין עשר הספירות דעשיה לקליפת נוגה; ואם כך, ייתכן שגם היא בחינת חשמל המפסיק בין עשר (הספירות דעשיה לנוגה.)

אדמו"ר הזקן מציע שהפרסא בין הספירות דעשיה לקליפת נוגה עשויה להיות אף היא מעין חשמל, המבדיל בין הקדושה לנוגה. (בכתב יד אחד ההערה נפתחת במילים "ובמקום אחר מצאתי".)

גם כמ"א בפי' ואתחנן ע"פ שמע^{71.72} כו' נתבי' ג"כ שההבדלה הוא ע"י בחי' חשמל וגם כמ"א נת' ענין בחי' עטופים שהוא ממוצע בין קדושה לק"נ כו')
(גם עניין בחינת עטופים, שהיא ממוצעת בין הקדושה לקליפת נוגה וכו')

גם במקום אחר, בפרשת ואתחנן, על הפסוק "שמע" וכו', נתבאר שההבדלה נעשית על ידי בחינת חשמל; ובמקום אחר נתבאר (גם עניין בחינת עטופים, שהיא ממוצעת בין הקדושה לקליפת נוגה וכו')

הוא מבסס זאת על מאמרו על קריאת שמע בפרשת ואתחנן, שבו מוסבר גם כן שההבדלה נעשית באמצעות החשמל, וכן על דיון אחר ב"עטופים" — הצאן החלול בבראשית ל' — כמדרגה ממוצעת בין הקדושה לקליפת נוגה.

וזהו ענין אשר ברא⁷³ אלהים לעשות⁷⁴ לתקן ותורמסין צריכין תקון כו' כי האדם נברא בצלמנו כדמותנו⁷⁵ ויש לו מסך זה

וזהו ענין "אשר ברא אלקים לעשות" — לתקן; ו"תורמסין צריכין תקון" וכו'. האדם נברא "בצלמנו כדמותנו" ויש בו מסך זה,

הדבר מסביר את הפסוק "אשר ברא אלקים לעשות": הבריאה הושארה לאדם כדי "לעשות", להשלים ולתקן, כשם שלפי המדרש יש לתקן תורמוסים לפני שאפשר לאוכלם. האדם, שנברא "בצלמנו כדמותנו", כולל בתוכו את מסך הנוגה.

וצריך לתקן להיות החול בחי' חולין שנעשו על טהרת הקדש⁷⁶ והיינו ע"י שנכללים בקדושת השבת. ועליו לתקן אותו, כך שהחול יהיה בבחינת "חולין שנעשו על טהרת הקודש". הדבר נעשה באמצעות הכללתו בקדושת השבת.

תפקידו הוא לתקן את המסך, כך שהחולין ייעשו "על טהרת הקודש", בדומה למאכלים רגילים שהוכנו על פי דיני טהרת הקודשים. הדבר נעשה כאשר מכניסים את ימי החול אל קדושת השבת.

כי שבת הוא קודש שאז מאיר אור האצילות ע"י הבריאה בלי מסך שבין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשייה וכ"ש שק"נ אינו מפסיק אז⁷⁷ שמאיר שלא על ידו כו'

כי שבת היא קודש: אז אור האצילות מאיר באמצעות הבריאה, בלי המסך שבין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשייה; וכל שכן שקליפת נוגה אינה מפסיקה אז, שהרי האור מאיר שלא באמצעותה וכו'.

השבת קדושה משום שבה אצילות מאירה באמצעות בריאה בלבד, בלי המסכים שבין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשייה. קל וחומר שקליפת נוגה אינה מתערבת, שכן האור כלל אינו עובר דרכה.

ולכן האדם הוא מובדל ממלאכת החול ואינו עוסק בדברים גשמיים אלא שבת להוי"ה אלהיך⁷⁸ בבחינת ביטול הגם שהוא ביטול דבריאה בחינת יש מי שבטל כו'

ולכן האדם מובדל ממלאכת החול ואינו עוסק בדברים גשמיים, אלא מקיים "שבת לה' אלקיך" בבחינת ביטול, אף שזהו ביטול לכן יהודי שובת ממלאכת ימי החול ואינו עוסק בדברים גשמיים: היום הוא "שבת לה' אלקיך", יום של ביטול. זהו עדיין ביטול של בריאה, של נברא שהוא "יש" המתבטל, ולא אחדות מוחלטת כפי שהיא באצילות.

משא"כ בימות החול שהתהוותו⁷⁹ ע"י יצירה ועשייה שם יש קליפת נוגה החופפת אך ע"י שמכרר בששת ימי החול בירורי נוגה יגיע כפ"ך⁸⁰

אבל בימות החול, שהתהוותם היא באמצעות יצירה ועשייה, קליפת נוגה חופפת עליהם. אך באמצעות בירור ניצוצות הנוגה, בששת ימי החול — "יגיע כפ"ך"

בימות החול, שהתהוותם באמצעות יצירה ועשייה, קליפת נוגה חופפת על החיים. האדם מכרר את הנוגה בששת ימי החול באמצעות "יגיע כפ"ך".

כי תאכל שעוסק באמונה לשם שמים ומתפלל ולומד בכח זה עי"ז נעשיי החולין עטה"ק ועי"ז אומרים כמו"ש ברוך המבדיל בין קודש לחול כי להיות⁸¹ הבדלה ופרסא הוא ממקום גבוה ונעלה כנ"ל בענין חשמל כו'

"כי תאכל": הוא עוסק ביושר ולשם שמים, מתפלל ולומד בכוח הזה; ובכך החולין נעשים "על טהרת הקודש". ועל כך אומרים במוצאי שבת: "ברוך המבדיל בין קודש לחול", שהרי עצם קיומה של הבדלה ופרסא נמשך ממקום גבוה ונעלה, כפי שנתבאר לעיל בענין החשמל וכו'.

האדם עוסק ביושר ולשם שמים, ומתפלל ולומד באמצעות הכוח שקיבל מעבודתו. כך הוא מעלה את חיי החול אל הקדושה. משום כך מברכים במוצאי שבת "ברוך המבדיל בין קודש לחול": עצם ההבדלה נובעת ממקום גבוה מאוד, בדומה לחשמל.

וברוך נמשך משם להיות מאיר דרך הפרסא כ"א לא היה הפרסא לא היה שום התהוות חדוש יש מאין ולא היה תקון חולין שנעשו עטה"ק

ו"ברוך" פירושו שנמשך משם כדי להאיר דרך הפרסא. אילו לא הייתה פרסא, לא הייתה התהוות של יש חדש מאין, ולא היה תיקון של חולין שנעשו על טהרת הקודש

"ברוך" נדרש מלשון המשכה: אור נמשך מאותו מקור נעלה כדי להאיר דרך הפרסא. בלי הפרסא לא הייתה יכולה להיות בריאה חדשה של יש מאין ולא תיקון של החולין והפיכתם למוכנים על טהרת הקודש

(רק קדש לבד וכוונת הבריאה דירה בתחתונים הוא שיהי יש ונפרד בחי חול רק שיהי אח"כ ביטול היש טהרת הקודש)

אלא היה קודש בלבד. תכלית הבריאה, דירה בתחתונים, היא שיהיה יש ונפרד, בחינת חול, ורק לאחר מכן יהיה ביטול היש (וטהרת הקודש)

בלי הפרסא היה קודש בלבד. אבל תכלית הבריאה, דירה בתחתונים, דורשת מציאות נפרדת, "יש" שהוא בחינת חול; לאחר מכן היא מתבטלת ונעשית טהרת הקודש

והנה בהתגלות האור דרך הפרסא עדיין הוא קדושה עד סוף העשייה ששם מקום הנוגה וזהו מצות מילה מל י"ה שהוא מל מחשמל דבינה שהוא מבחי י"ה

והנה, בגילוי האור דרך הפרסא הכול עדיין קדושה, עד סוף העשייה, ששם מקומה של נוגה. וזהו ענין מצות מילה: "מל י"ה", כלומר "מל" שבחשמל דבינה, שהוא מבחינת י"ה

כל עוד האור עובר דרך הפרסאות, הוא נותר קדוש, עד סוף העשייה, ששם מתחילה נוגה. מצות מילה נוגעת בדיוק לנקודה זו: את המילה "מילה" דורשים כ"מל י"ה — ה"מל", צד הדיבור, שבחשמל של בינה, השייך לשם האלוקי המורכב מ"י, חכמה, וה', בינה

כי חוי"ב הן תרין ריעין דהיינו שכשםסירים הערלה שהיא ק"נ אז נשאר רק חשמל דבינה שהוא הלבוש שצ"ל כמבואר למעלה בכדי שיהי התהוות ביי"ע כו' אבל הערלה שהיא ק"נ צריך להסיר.

כי חכמה ובינה הן "תרין ריעין". כלומר, כשםסירים את הערלה, שהיא קליפת נוגה, נשאר רק החשמל דבינה, הלבוש שצריך להיות, כפי שנתבאר לעיל, כדי שתהיה התהוות ביי"ע וכו'; אך את הערלה, קליפת נוגה, צריך להסיר

חכמה ובינה הן "תרין ריעין" שאינן נפרדות, ולכן החשמל דבינה הוא קדוש. כשהערלה — קליפת נוגה — מוסרת, נשאר החשמל דבינה בלבד: הלבוש ההכרחי המאפשר את קיומם של בריאה, יצירה ועשייה. את הערלה, לעומת זאת, יש להסיר

ומתחילה הוצרך להיות כך כדי שיהי יניקה לק"נ וממנה לקליפות הטמאות שק"נ היא המפרדת בין הקדושה ובין כל קליפות טמאות ממש אבל אח"כ העבודה לברר ק"נ ולהפכה לקדושה כו' :

תחילה היה צורך שיהיה כך, כדי שתהיה יניקה לקליפת נוגה, וממנה לקליפות הטמאות, שכן קליפת נוגה מפרידה בין הקדושה לבין הקליפות הטמאות ממש. אך לאחר מכן העבודה היא לברר את קליפת נוגה ולהפוך אותה לקדושה וכו'

בתחילה היה צורך שהערלה תהיה קיימת, כדי שקליפת נוגה תוכל לקבל חיות, וממנה גם הקליפות הטמאות. נוגה היא החוצצת בין הקדושה לבין הטומאה הגמורה. אך תכלית עבודת האדם היא לברר את נוגה ולהפוך אותה לקדושה

קטע 5 • 61

ברית מילה: "בריתי אתך"

6 והנה בהסיר הערלה אז נעשה אב המון גוים שיתוספו ניצוצות להתכלל באלקות מחמת שלא יהי מסך הנוגה וע"ז נאמר אני הנה בריתי אתך⁸² והיית לאב המון גוים.

והנה, כשמסירים את הערלה הוא נעשה "אב המון גוים", שכן ניצוצות נוספים יכולים להיכלל באלקות משום שאין מסך של נוגה. ועל כך נאמר: "אני, הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים"

כשמסירים את הערלה, מסך הנוגה, נעשה אברהם "אב המון גוים": ניצוצות קדושה מן העולם הרחב יכולים להתווסף ולהיכלל באלקות, משום שנוגה שוב אינה חוצצת בפניהם. הפסוק על ברית המילה אומר זאת במפורש.

אני זקף גדול כי אני אותיות אין⁸³ שמלכות הוא הכתר וזקף גדול דהיינו כשהיא מתעלית למעלה⁸⁴ כו'.

"אני" מוטעם בזקף גדול: כי אותיות "אני" הן אותיות "אין", שהרי מלכות היא כתר; ו"זקף גדול" רומז לכך שהיא מתעלה למעלה וכו'.

המילה "אני" שבפסוק מוטעמת בזקף גדול, כלומר "זקוף גדול". "אני" מורכבת מאותן אותיות כמו "אין", הרומז לכתר, ולמלכות, האומרת "אני", יש שורש בכתר. הזקף הגדול מציין את עליית המלכות אל שורשה.

ופי' שע"י המילה הרי בריתי ממש אתך והיינו התגלות היסוד כי כל הפרסא הכל הוא בבחי' היסוד בכל עולם יסוד אבא כו'

ופירוש הדבר, שעל ידי המילה "בריתי" ממש "אתך"; כלומר, התגלות היסוד. שהרי כל פרסא היא בבחינת יסוד בכל עולם — יסוד אבא וכו',

באמצעות המילה "בריתי" עצמה נעשית "אתך": יסוד, הספירה המזוהה עם הברית, מתגלה. בכל פרסא ובכל עולם יש בחינה של יסוד, מיסוד אבא, חכמה, ולמטה ממנו.

עד סוף העשייה שנעשה ערלה ממש ובכריתת הערלה נעשה התגלות בריתי ממש אני זקף גדול כו' להיות אתך ממש שורה ומתגלה למטה כמו למעלה.

עד סוף העשייה, שם היא נעשית ערלה ממש. וכשכורתם את הערלה מתגלה "בריתי" ממש — "אני" בזקף גדול וכו' — כדי שתהיה "אתך" ממש, שורה ומתגלית למטה כפי שהיא למעלה.

בסוף העשייה הפרסא נעשית ערלה ממש. כשמסירים אותה מתגלה הברית, וה"אני" של המלכות העולה נמשך למטה, כך שה' נמצא באמת "אתך", שוכן ומתגלה למטה כפי שהוא למעלה.

(ור"ל שע"י כריתת הערלה יורד ונמשך מבחי, אני בבחי יסוד כמ"ש בע"ח שכ"ז שהערלה דבוקה לא נמשכו גלוי אורות עליונים ביסוד אלא הם סתומים למעלה כו' ובכריתת הערלה נמשך בחי אני אותיות אין בבחי בריתי וכ"ז נמשך אתך ממש כו') :

כלומר, באמצעות כריתת הערלה נמשכת ויורדת בחינת "אני" לבחינת יסוד, כפי שנאמר בעץ חיים: כל עוד הערלה דבוקה, גילוי האורות העליונים אינו נמשך ליסוד, אלא הם סתומים למעלה וכו'; וכשכורתים את הערלה נמשכת בחינת "אני", אותיות גילוי האורות העליונים אינו נמשך ליסוד, אלא הם סתומים למעלה וכו'; וכ"ז נמשך אתך ממש "אתך" וכו'.

הערת הסיום מסבירה: כפי שכותב האריז"ל בעץ חיים, כל עוד הערלה מחוברת, האורות העליונים אינם מתגלים ביסוד אלא נשארים סתומים למעלה. כריתתה מושכת את בחינת "אני", שהיא "אין", אל "בריתי", ומשם ממש אל האדם, "אתך".

בעבודה

האדם נושא בתוכו את מסך הנוגה המכסה את העולם. עבודתו היא לברר אותו: בששת ימי החול לעבוד ביושר ולשם שמים, להתפלל וללמוד בכוח שהעבודה מעניקה לו, כך שהיומיום נעשה "חולין" שנעשו על טהרת הקודש; בשבת להניח בצד את עבודת ימי החול מתוך ביטול. ברית המילה מבטאת את אותה עבודה: הסרת הכיסוי שאינו קדוש, כדי שהאור האלוקי יתגלה למטה.

שאלות לשיחה

1. מדוע נדרשו פרוכות בשערי בית המקדש ביום, כשהשערים היו פתוחים, ומה הדבר מלמד על מעבר האור מעולם אחד למשנהו?
2. איך ייתכן שהחשמל נמוך מז"א ונוקבא, ובה בעת שורשו גבוה מהם? כיצד פותר זאת המשל שבמשל?
3. מדוע מלאכי החשמל שותקים כאשר דיבורו של ה' מתגלה, ומשמיעים קול כאשר הוא מסתלק?
4. אם "הכול ממך", באיזה מובן הבריאה היא "יש מאין"?
5. מה ההבדל בין המחיצות המפרידות בין קדושה לקדושה לבין קליפת נוגה, המפרידה בין קדושה לחול, ומה משמעותו של כל אחד מהם? לחיי האדם בימות החול?

הערות

פסקה 1

1 והבדילה הפרוכת

ההערה מציינת שתמליל נוסף של המאמר, מאת אדמו"ר האמצעי, נדפס בסידור, ופתיחתו "להבין שורשי הדברים הנ"ל". זוהי גרסה מקבילה של אותו מאמר.

הערת קה"ת

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסידור קמו, א. הנחת ר' משה בן אדה"ו בסה"מ תקס"ו ע' סא. ובשניהם מתחיל: להבין שרשי הדברים הנ"ל. דרך מצותיך ו, ב. הנחת מהר"א מסטראשליע בסי עבודת הלוי טז, ד. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר ז"ע.

2 והבדילה הפרוכת לכם

הפסוק מצווה לתלות את הפרוכת כדי להבדיל בין הקודש לקודש הקודשים. זהו פסוק הפתיחה של המאמר ונושאו

שמות כ"ו:33-34

וְנָתַתָּה אֶת־הַפְּרֹכֶת תַּחַת הַקְּרָסִים וְהַבֵּאתָ שָׁמָּה מִפִּית לַפְּרֹכֶת אֶת אֲרוֹן הָעֵדוּת וְהַבְדִּילָה הַפְּרֹכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים:

And thou shalt hang up the veil under the clasps, and shalt bring in thither within the veil the ark of the testimony; and the veil shall divide unto you between the holy place and the most holy.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כו, לג.

3 בע"ח שער מ"א

התמליל המקביל בסידור עוסק באותה הפניה לעץ חיים, שער מ"א, בעניין הפרסא.

הערת קה"ת

ראה סידור כאן קמו, א. סה"מ תקס"ו ע' סא. ראה חקירה נז, א "שיש מסך ופרגוד המפסיק בין אצילות לבניי. . ושורש המסך הנ"ל הוא מבחי' חשמל דבינה".

4 וע' בע"ח שער ז' פ"ב

ההערה מפרטת את תוכן עץ חיים ז':ב' – הפסוק "יהי רקיע בתוך המים" והצורך בצמצום כדי שאצילות תוכל לקבל אור – ומפנה לאור התורה לדיון נוסף בקטע זה.

הערת קה"ת

שע"נ יהי רקיע בתוך המים. . ומבואר שם כי הצמצום בא"ק הוצרך להיות כדי שיהי יכולת בעולם האצ"ל לקבל האור ממנו" – וראה באוה"ת ואתחנן ובספר החקירה נז, א "ופי' שבלא המסך הנ"ל לא היה אפשר להתהוות עולמות בניי". אוה"ת פי בלק ע' תתקסח.

5 התלמוד מספר שבכית המקדש השני היו שלוש עשרה פרוכות, שבע מהן כנגד שבעת השערים; רש"י שם מסביר שהן נועדו לצניעות. אדמו"ר הזקן משתמש בפרוכות השערים כדימוי לפרסא המסתירה גם כשהדרך פתוחה.

כתובות ק"ו א:י"ב Ketubot 106a:12

הָתָם בְּדִבְכִי. דְּאָמַר רַבִּי זִירָא אָמַר רַב: שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פְּרוּכוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ שְׁנִי, שֶׁבַע כְּנָגַד שִׁבְעָה שְׁעָרִים, אַחַת לַפֶּתַח וְשֵׁל הַיָּכָל, וְאַחַת לַפֶּתַח וְשֵׁל אוֹלָם. שְׁתֵּים בְּדִבְכִי, שְׁתֵּים כְּנָגַד בְּעֲלִיָּה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

6 כמ"ש בזהר שלח לך (דקס"א ע"ב)

הזוהר על פרשת שלח מדבר על מקבילו של המקדש בעולמות העליונים ועל חצרותיו. אדמו"ר הזקן מצטט אותו כדי להראות שכל מה שיש בעזרה שלמטה, ואפילו הר הבית בן חמש מאות האמה, קיים למעלה במלכות

ספר זוהר, שלח לך מ"ה:ש"ט-ש"י Zohar, Sh'lach 45:309-314

7 תרעין דג"ע אסתמו

אחד המקומות בוזהר שהערות קה"ת מציינות לרעיון ששערי גן עדן נסגרים בלילה ונפתחים ביום. אדמו"ר הזקן מחיל אותו על מלכות דאצילות

זח"א צב, Zohar I, 92a

הערת קה"ת

ראה זח"א צב, א. קעב, א. רמב, ב. ספר המצות להצ"צ מצות מילה פ"ד. ד"ה תקעו בחדש תרצ"ד (קונטרס פב).

8 ותקם בעוד לילה

"אשת חיל" קמה בעוד לילה ומאכילה את בני ביתה. בקריאה שלפיה מלכות מספקת את צורכי העולמות, הדבר מלמד שגם בלילה נמשכת השפעה מסוימת, שאדמו"ר הזקן מזהה עם ההשפעה החיצונית בלבד

משלי ל"א:ט"ו Proverbs 31:15

וְתִקֵּם בְּעוֹד לַיְלָה וְתִתֵּן טֶרֶף לְבִיתָהּ וְחֶק לְנַעֲרֹתֶיהָ:

She riseth also while it is yet night, and giveth food to her household, and a portion to her maidens.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי לא, טו.

9 קיסטא דחיותא

הערת קה"ת מציינת את קטע הזוהר הזה כמקור לביטוי "קיסטא דחיותא", מידה קטנה של חיות שנותרת בגוף בשעת השינה. אדמו"ר הזקן משתמש בו כדי להמחיש את החיות החיצונית שנותרת כשהחיות הפנימית מסתלקת.

זח"א פג, Zohar I, 83a

הערת קה"ת

מדה קטנה דחיותא (ראה זח"א פג, א).

10 וכדאיתא במס' תמיד

בגרסת הקטע שם נוספו המילים "ובמסכת מדות": גם במסכת מדות מתואר נעילת השערים.

הערת קה"ת

פ"ג. ובדרך מצותיך ו, ב נוסף: ובמדות.

11 למילים האלה Zohar, Sh'lach 11:84-92

ספר זוהר, שלח לך י"א:פ"ד-צ"ב Zohar, Sh'lach 11:84-92

12 המשנה הפותחת את מסכת תמיד מתארת את משמר הלילה במקדש, שבו זקני בית אב היו ישנים בבית המוקד ומפתחות העזרה בידיהם. הדבר תומך בקביעה שהשערים ננעלו בלילה (הערת קה"ת מפנה גם לפרק ג' במסכת)

משנה תמיד א':א Mishnah Tamid 1:1

בְּשִׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת הַכֹּהֲנִים שׁוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. בְּבֵית אֲבִטְיָנָס, בְּבֵית הַנִּיצוּץ וּבְבֵית הַמִּזְבֵּחַ. בֵּית אֲבִטְיָנָס וּבֵית הַנִּיצוּץ הָיוּ עֲלִיּוֹת, וְהַרְוִיבִים שׁוֹמְרִים שָׁם. בֵּית הַמִּזְבֵּחַ, כְּפֹה, וּבֵית גְּדוֹל הָיָה, מְקָה רֹבְדִים שֶׁל אֶבֶן.

וְזָקְנֵי בֵּית אֲבִי יִשְׁנִים שָׁם, וּמִפְתָּחוֹת הָעֶזְרָה בְּיָדָם. וּפְרָחֵי קְהֵנָה אֵי־שָׁם כִּסְתּוֹ בְּאַרְץ. לֹא הָיוּ יִשְׁנִים בְּבִגְדֵי קֹדֶשׁ, אֲלָא פּוֹשְׁטִין וּמִקְפְּלִין וּמְנִיחִים אוֹתָן תַּחַת רִאשֵׁיהֶן, וּמִתְכַּסִּין בְּכִסּוֹת עֶצְמוֹן. אֶרֶץ קָרִי לְאַחַד מֶהֶן, יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ בְּמִסְכָּה הַהוֹלָכֶת תַּחַת ...

In three places the priests keep watch in the Temple: in the chamber of Avtinat, in the chamber of the spark, and in the fire chamber. In the chamber of Avtinat and in the chamber of the spark there were upper chambers where the youths kept watch. The fire chamber was vaulted and it was a large room surrounded with stone projections, and the elders of the clan [serving in the Temple] used to sleep there, with the keys of the Temple courtyard in their hands. The priestly initiates used ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

פסוק 2

בביאור הזהר פי אחרי

זה "ביאור הזהר על פרשת אחרי" שאליו מפנה הטקסט; שם מוסבר כיצד האור הפנימי של גן עדן נמשך משלוש הספרות הראשונות שבמלכות

הערת קה"ת

לכ"ק אדה"א עז, ב תאנא אתעברת, וראה גם ביאורי הזהר לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק פי אחרי עי' שנג ואילך.

ותתן טרף

"ותתן טרף לביתה" נקרא על מלכות המקיימת את בריאה, יצירה ועשיה בלילה, באמצעות השפעה חיצונית בלבד.

משלי ל"א:ט"ו Proverbs 31:15

וְתִקֵּם בְּעוֹד לַיְלָה וְתִתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחָק לְנַעֲרֹתֶיהָ:

She riseth also while it is yet night, and giveth food to her household, and a portion to her maidens.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

חסד אל כל היום

"חסד אל כל היום". אדמו"ר הזקן משתמש בפסוק כדי לקשור את היום להתגברות החסדים, הפותחת את שערי גן עדן להשפעה הפנימית

תהילים נ"ב:ג Psalms 52:3

מִהֲתַהַלֵּל בְּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד אֶל כָּל־הַיּוֹם:

Why boastest thou thyself of evil, O mighty man? The mercy of G-d endureth continually.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

כתנוי עור

ה' עשה לאדם ולחוה כתנות עור. החשמל עוטר את ספרות ז"א ונוקבא בדומה לכך, כלבוש חיצוני המגן עליהן

בראשית ג' כ"א Genesis 3:21

וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנֹת עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם:

And the L-RD G-d made for Adam and for his wife garments of skins, and clothed them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ומלבישם מצדיהם . . הוא בחיי מנועל

מאמר מאוחר יותר הדן בחשמל המלביש את ז"א ונוקבא מן הצדדים ונעשה

ה"נעלי" שמתחתיהם

הערת קה"ת

עיי' בדי"ה פתח אלי תרנ"ח ע' סט.

ונעל הזה

ההערה מפנה לאור התורה לדיון בפרסא זו, ה"נעלי" המזוהה עם המסך בין אצילות לבריאה

הערת קה"ת

ענין הפרסא זה ראה אוה"ת תצוה ע' א'תשי.

ובשער מ' פ"א

גם מקור זה מצוטט בידי אדמו"ר הזקן לעניין המסך שבין אצילות לבריאה; בפסקה 5 הוא מצטט את אותו פרק לעניין קליפת נוגה כ"ערלה" המכסה את יסוד

עץ חיים מ' א' 40:1 Sefer Etz Chaim

חשמל מחיצוניות הבינה

שם אדמו"ר הזקן מסביר שלבוש החשמל של בינה מלביש את ז"א ונוקבא כדי שהחיצונים לא יינקו מהם, ושדווקא בינה יכולה לרדת בין הקליפות כדי לברר את המדות. הוא ממחיש זאת בכך שהשכל מסוגל להתבונן גם בדבר שהוא שונא, בניגוד למדות

הערת קה"ת

ראה לקמן צו, ג.

בשם א"י

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

=ספר "אדם ישר". אחד מספרי מהרח"ו בזמן אדה"ז והצ"צ היה בכתב יד. נדפס בשנת תרמ"ה בקראקא.

בלקוטי הש"ס מהאריז"ל

ההערה מסבירה שהערת האריז"ל בלקוטי הש"ס עוסקת במסכת חולין ומועצת בלקוטי תורה, אחרי. הקטע שם דן בעליית המלכות באמצעות ביטול ביום הכיפורים, ומעמיד את נושא "לכי ומעטי את עצמך"

הערת קה"ת

מס' חולין, נעתק בלקוטי"פ פי אחרי כז, ד.

כי ביום הזה יכפר עליכם

זה "כי ביום הזה יכפר עליכם". אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על פסוק זה בלקוטי תורה, אחרי, לעיון נוסף

ויקרא ט"ז:ל"ו Leviticus 16:30

כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' וְתִטְהַרוּ:

For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ע"פ כי ביום הזה יכפר

זהו המאמר על "כי ביום הזה יכפר" שאליו מפנה הטקסט. הוא מסביר את יום הכיפורים כעליית המלכות בביטול, ומבחין בין גאווה חיצונית

לפנימית, המתבררות באמצעות "עליכם" ו"לפני ה'"

לקו"ת אחרי כז, ד.

ולהבין ענין חשמל

אחד מכמה מקומות שההערה מונה לדיון נוסף בחשמל

הערת קה"ת

בענין החשמל — ראה סה"מ תקס"ב ע' רנג. ובכרך ב ע' תקכא. מאמרי אדה"א ויקרא כרך ב ע' תצב. ע' תשנא. אוה"ת בראשית כרך ג תצו, ב.

שמיני ע' נה. ואתחנן ע' ריד. ועי רכג. פי תצוה ע' אתרלט. ד"ה מצה זו תר"מ סעי' מה. נזכר בלקו"ת שה"ש יח, ג.

26

מבשרי אחזה

"מבשרי אחזה אלוהי": העיקרון החסידי שמבנה נפש האדם מלמד על המבנה האלוהי. כאן היחס בין שכל לרגש מסביר את עניין החשמל.

איוב י"ט:כ"ו Job 19:26

ואחר עורי נקפוצאת ומבשרי אֶחְזֶה אֱלֹהִים:

And when after my skin this is destroyed, Then without my flesh shall I see G-d;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב יט, כו.

27

לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ספרי דברים לב, ט.

28

לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל

ספרי משוה בין יעקב, שכל בניו היו צדיקים, לבין אברהם, שממנו יצא ישמעאל. הדבר מראה שגם רגש קדוש, כמו חסדו של אברהם, יכול לתת אחיזה למה שאינו קדוש.

ספרי דברים ש"ב:א'-ב'2-1 Sifrei Devarim 312:1

... צאו מתוך שלי, אי אפשי שתהיו בתוכה, תנו לי חלקי שאֶהֱא מְכִיר. כֹּה קִשְׁבָּא אַבְרָהָם אֲבִינוּ לְעוֹלָם יִצְחָק מִמֶּנּוּ פְסוּלָת, יִשְׁמַעְאֵל וְכָל בְּנֵי קִטּוּרָה. כֹּה יִצְחָק לְעוֹלָם יִצְחָק מִמֶּנּוּ פְסוּלָת, עֲשׂוּ וְכָל אֱלֹפִי אָדוֹם. חָזְרוּ לְהִיטֵי רָעִים יוֹתֵר מִן הָרָאשׁוֹנִים. וְכִשְׁבָּא יַעֲקֹב לֹא יִצְחָק מִמֶּנּוּ פְסוּלָת, אֶלָּא נִלְדוּ כָּל בְּנָיו קְשָׁרִים, כְּעִנְיָן שְׁנֶאֱמַר (בראשית כה כז): "וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֱהָלִים". מִהִיכָן הַמָּקוֹם מְכִיר אֶת חֲלָקוֹ? מִיַּעֲקֹב, שְׁנֶאֱמַר: כִּי חֲלָק הָיָה עֲמֹ יַעֲקֹב חֲכָל ...

"For the portion of the L-rd is His people": An analogy: A king had a field and gave it to tenant-farmers, who began to steal from it — upon which he gave it to their sons — who began to be worse than the first. When a son was born to him, he said to them: Get out of what is mine. You cannot remain there. Give me my portion so that I can recognize it. Similarly, when our father Abraham came to the world, there issued from ...

Vocalized Edition (CC-BY-NC) • Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY)

29

וחו"ב הן תרין ריעין

הזהר מכנה את חכמה ובינה "תרין ריעין דלא מתפרשין". מכיוון שבינה אינה נפרדת מחכמה, החשמל שלה יכול למנוע מן החיצונים להתקרב.

זח"ג ד, א Zohar III, 4a

הערת קה"ת

ראה זח"ג ד, א. ראה לעיל י, ב.

30

ימותו ולא בחכמה

"ימותו ולא בחכמה". אדמו"ר הזקן מביא את הפסוק כדי להראות שכוחות המוות והטומאה אינם שייכים לחכמה.

איוב ד':כ"א Job 4:21

הֲלֹא־נִסְעָ יָתֵרָם בָּם יָמוּתוּ וְלֹא בְּחָכְמָה:

Is not their tent-cord plucked up within them? They die, and that without wisdom.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב ד, כא.

31

ופי ענין החשמל

שם מוסבר לכוש החשמל בעבודת ה': התבוננות בגדולת ה', שהלב אינו יכול להכיל, נשאר מעל המדות כשמירה מקיפה, כדי שהאדם לא ייפול ממדרגתו לרצונות זרים.

הערת קה"ת

ראה ע"ח שער מ"א פ"ג. לקו"ת אמור לו, ג.

32

ופי ענין החשמל

הערת קה"ת מפנות לפרק זה בעץ חיים לביאור החשמל המלביש את ז"א ונוקבא.

עץ חיים מ"א:ג'3:41 Sefer Etz Chaim

והנה ענין עור שהוא לכוש דו"א עצמו אפשר שגם בו יש בחי' ג' לכושין דמיון הכלים אך נלע"ד כי הנה הם ב' לכושים לבד אי הוא העור ואי הוא השערות בסוד אדרת שער. ובזה תבין איך הקליפות יונקים משערות ונוקרא סערה על שמם וכנגדן יש ב' לכושים אחרים של מצות אי של תפלין בסוד עור ואי ציצית בסוד החוטין דמיון לשערות. אמנם אלו הם הלבושים של האדם בעוה"ב בסוד כי היא כסותה זה ציצית היא שמלתו לעורו חלק הפנימי של העור והם התפלין והענין כי ציצית ביצירה ותפלין הם יותר ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

33

שו"ה שמלביש — שרשו גבוה מהן

כפי שמוצטט בהערה, המאמר מוסיף שאף שורש החשמל גבוה, הוא עצמו נמוך מז"א ונוקבא וממעט את האור; לכן האור העובר דרך המסך אינו דומה לאור שמעליו, והוא כעין "אור של תולדה"

הערת קה"ת

בד"ה והי' ברכה תרל"ט מציין על זה: והנה אם היות שרשו גבוה יותר עכ"ז הוא עצמו למטה מזו"ג וגורם המעטת האור, עד שהאור שעובר ונמשך דרך המסך אינו ערוך כלל לגבי האור שלמעלה מהמסך ע"ד כי שמש ומגן כו', וכנודע מענין אור של תולדה כו'.

34

שהרי הוא מהבינה

ההערה מפנה לספר מונחים קבלי זה כמקור לכך שהחשמל בא מבינה

הערת קה"ת

ראה מאו"א ח, יב.

35

מ"מ שרש המשל הוא גבוה מאד

הצמח צדק מצטט שם את הקטע הזה על שורשו הנעלה של המשל

הערת קה"ת

באוה"ת פ' יתרו ע' תתכ מציין לכאן.

36

משלי שלמה

"משלי שלמה בן דוד". שלמה הוא דוגמה לחכם המסוגל להלביש חכמה במשלים.

משלי א':1 Proverbs 1:1

מְשָׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:

The proverbs of Solomon the son of David, king of Israel;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

חשמל חש מל

הערות קה"ת מביאות את קטע הזהרה הזה כמקור לפירוש המילה חשמל. אדמו"ר חזקן מפרש את שני חלקיה כשני היבטי החשמל

ספר הזהרה, פנחס מ"ב:רל"ז-נ"ז:שמ"ח 42:237-57:348 Zohar, Pinchas

פ"י חש לשון שתיקה

ההערה מפנה למקום שבו הצמח צדק מקשה על פירוש "חש" כשתיקה, על פי עץ חיים, שער קליפת נוגה, פרק ב'

הערת קה"ת

ראה אוה"ת למגילת אסתר ד"ה ויהי בימי אחשוורוש ע' א, מה שהקשה בפע"ח [ע"ח] שער מ"ט שער ק"ג פ"ב ע"ש.

שרשו מהבינה

אור התורה מצטט בהרחבה את עץ חיים מ"א:א: החשמל הוא לבושה החיצוני של בינה, המגן על ז"א ונוקבא מכל הצדדים; חלקו שבצדיהם נקרא לבושים, והחלק שמתחת לרגליהם נקרא נעליים, והנעל היא המסך שבין אצילות לבריאה.

הערת קה"ת

אוה"ת בראשית קט, א בשם הע"ח שער מ"א פ"א "כי ענין החשמל שהוא לבוש החיצון של בינה, והבינה מלבשת את זו"ג במלבוש זה לשומרם מיניקת החיצונים. והנה החשמל הזה מלביש לזו"ג מכל צדיהם אפילו מתחת רגליהם ומה שהוא מצד נק' מלבושי ומה שהוא מתחת רגליהם נק' מנעלים. והנה נעל הזה הנז' הוא עצמו המסך המפסיק בין אצ"י לבריאה עכ"ל, עכ"ל שם וע"ש בארוכה. וראה גם באוה"ת פ' שמיני ע' נט.

כבד פה

משה אומר לה' שהוא "כבד פה". אדמו"ר חזקן מציג זאת כביטוי לשתיקה הקשורה לחכמה ולביטול.

שמות ד':10 Exodus

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־ה' בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְמוּל גַּם מִשְׁלָשׁ גַּם מֵאֵז דְּבָרָךְ אֶל־עֶבְדְּךָ כִּי כְבֹד־פֶּה וּכְבֹד־לָשׁוֹן אֲנֹכִי:

And Moses said unto the L-RD: 'Oh L-rd, I am not a man of words, neither heretofore, nor since Thou hast spoken unto Thy servant; for I am slow of speech, and of a slow tongue.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 3

היש מספר לגדודיו

"היש מספר לגדודיו". הפסוק מעיד על רבבות דרגות המלאכים; לדברי אדמו"ר חזקן, חלקם נובעים מן החשמל

איוב כ"ה:ג' Job 25:3

הַיֵּשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו וְעַל־מִי לֹא־יָקוּם אוֹרָהוּ:

Is there any number of His armies? And upon whom doth not His light arise?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב כה, ג.

בחי חשמל ומוזה נמשך המסך

אותו רעיון מופיע שם: הפוכות והמסך שבין אצילות לבריאה נמשכים מחשמל שבבינה, על פי עץ חיים מ"א והרמ"ז, הממקם את החשמל בתפארת דאימא. נוסף שם שהמסך הוא חיצוניות תפארת דאימא ונקרא "רקיע".

הערת קה"ת

ובגמרא אמרו

התלמוד מספר ששיעורי רבי מאיר היו שליש הלכה, שליש אגדה ושליש משלים. הדבר ממחיש שיכולת המשילה שייכת לבעלי שכל גדולים

סנהדרין ל"ח ב:כ"ב Sanhedrin 38b:22

דָּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כִּי הָיָה דְרִישׁ רַבִּי מֵאִיר בְּפִירְקָיָה, הָיָה דְרִישׁ תִּלְתָּא שְׁמַעְתָּא, תִּלְתָּא אֲגָדָא, תִּלְתָּא מְתִלִּי. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מְשָׁלוֹת שׁוֹעֲלִים הָיוּ לוֹ לְרַבִּי מֵאִיר, וְאָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא שְׁלֹשׁ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

סנהדרין לח, ב.

ואמרו משמת רבי מאיר

"משמת רבי מאיר בטלו מושלי משלים". יצירת משלים אמיתיים היא כישרון נדיר ונעלה.

סוטה מ"ט א:ט"ו-16 Sotah 49a:15-16

מְשַׁמֵּת רַבִּי מֵאִיר בְּטָלוּ מוֹשְׁלֵי מְשָׁלִים. מְשַׁמֵּת בֵּן עֲזַאי בְּטָלוּ הַשְּׁקָדִים. מְשַׁמֵּת בֵּן זֹמַא בְּטָלוּ הַדֶּרֶשָׁנִים. מְשַׁמֵּת רַבִּי עֲקִיבָא בְּטָלוּ הַתּוֹרָה. מְשַׁמֵּת רַבִּי חֲנִינָא בֶן דּוֹסָא בְּטָלוּ אֲנָשִׁי מַעֲשֶׂה. מְשַׁמֵּת רַבִּי יוֹסִי קְטַנְתָּא פְּסָקוּ חֲסִידִים. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ "קְטַנְתָּא" — שֶׁהָיָה קְטַנְתָּא שֶׁל חֲסִידִים. מְשַׁמֵּת רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי בְּטָלוּ זֵיו הַחֲכָמָה. מְשַׁמֵּת רַבִּי גִמְלִיאֵל הִנָּחוּ בְּטָלוּ הַתּוֹרָה, וּמִתָּה טְהָרָה וּפְרִישׁוֹת. מְשַׁמֵּת רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן פֶּאֲבִי בְּטָלוּ זֵיו ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

סוטה מט, א.

כהתלבשות השכל במשל

כמצוטט בהערה, החשמל דומה למשל; ובמקום אחר הוא מוסבר כדומה לאותיות המחשבה, שמהן עשויה הפרסא, הדומה למשל, תוך ציטוט המאמר "פתח אליהו" שבתורה אור. הדבר מראה שמאמרים מאוחרים פירשו את החשמל הן כמשל והן כאותיות המחשבה.

הערת קה"ת

בסח"מ תרס"ט ע' פא כ' "שהחשמל הוא כמו משל ובמ"א מבואר שהחשמל הוא כמו אותיות המח' ומוזה נעשה הפרסא שזהו כמו משל כו' כמ"ש בתו"א ד"ה פתח אליהו" ע"ש.

שיש בבחי החשמל הזה כ' בחי

דיון מקביל בשני היבטי החשמל, שורשו הנעלה והתגלותו החיצונית

הערת קה"ת

ראה גם דרך מצותיך ז, א.

פ"י חשמל

הערך במילון המונחים הקבלי שבפרדס מגדיר את המונח חשמל; ההערה מונה אותו לצד הזהרה ועץ חיים כרקע ל"חש" ול"מל"

זח"ג רכג, 223b Zohar III,

הערת קה"ת

זח"ג רכג, ב. וראה ע"ח שער מ"א פ"א. פרדס שער ערכי הכינויים ערך חשמל.

וכ"ה בלקו"ת שה"ש נא, א. דרך מצותיך ז, ב. וראה בד"ה הגהות לפתח אלי תרני"ה קרוב לסופו שצ"ע למ"ש בפרס בשעה"כ ערך פרוכת ובכמה דרושי דא"ה שהפרסא שבין אצילות לבריאה הוא בחי מלכות, ע"ש. וראה ג"כ ביאורי זוהר לכ"ק אדמו"ר הצ"צ פ' חיי שרה ע' עה-עו.

48 שמיט"ט נקי נעל דשכינתא

ההערה מפנה לפרס כמקור לכך שמיט"ט נקרא "נעל" של השכינה. הערת קה"ת
ראה ת"ז תיקון כא (סא, א). פרס שער אבי"ע פ"ד. קהלת יעקב ערך שמיט"ט.
לקו"ת שה"ש מג, ב ואילך. וראה שם מד, ב למה נקי נעל.

49 שמיט"ט נקי נעל דשכינתא

תיקוני זוהר (תיקון כ"א) מכנה את מיט"ט "נעל" של השכינה. מאחר שהנעל היא החשמל שמתחת לז"א ונוקבא, מיט"ט שייך למלאכי החשמל.
תיקוני זוהר ס"א א:ד-ה' 4-5: Tikkunei Zohar
ועוד שלף איש נעלו דא גופא דאיהי אתתא. כלי דיליה ודא מיט"ט.
ונתן לרעהו דלזמנין אשתכח ביה עמודא דאמצעי' ולזמנין צדיק ולזמנין שכינתא עלאה. איהי תעודה ביה ולזמנין שכינתא תתאה היא תמורה ביה. ודא איהו גן נעול. וביה מעין חתום דאיהי שכינתא י' כלילא מעשר ספירן. י' מן *מיט"ט

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

50 בשעה שהדבור יוצא מפי הקב"ה חשות

התלמוד מפרש חשמל כ"עיתים חשות עתים ממלכות": הן שותקות כשהדיבור יוצא מפי הקדוש ברוך הוא, ומדברות כשאינו יוצא. אדמו"ר
הזקן מסביר זאת בפסקה הבאה.
חגיגה י"ג ב: Chagigah 13b:1
חיות אש ממלכות. במתנתא תנא: עתים חשות, עתים ממלכות. בשעה שדיבור יוצא מפי הקדוש ברוך הוא — חשות, ובשעה שאין הדיבור יוצא מפי הקדוש ברוך הוא — ממלכות.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar III, 225a, רכה, זח"ג

הערת קה"ת

חגיגה יג, ב. זח"ג רכה, א. לקמן צח, ד מציין לכאן.

51 אין מלך בלא עם

המאמר מובא ומפותח שם: שם אלקים פירושו שלטון, שהרי "אין מלך בלא עם"; מדרגה זו נקראת שכינה משום שדרכה ה' שוכן ומתלבש בנבראים. זו אותה הגדרה של מלכות המשמשת כאן.

הערת קה"ת

נסמן לעיל ה, א. לקמן עג, ד.

52 לך ה' הגדולה

"לך ה' הגדולה והגבורה..." הפסוק מונה את מדות ה', ספירות ז"א, שאינן בערך לנבראים כפי שהן לעצמן.

דברי הימים א כ"ט: I Chronicles 29:11

לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כ"כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש:

Thine, O L-RD, is the greatness, and the power, and the glory, and the victory, and the majesty; for all that is in the heaven and in the earth is Thine; Thine is the kingdom, O L-RD, and Thou art exalted as head above all.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 4

53 ואזי הם המלאכים חשות

ההערה מציינת שהמאמר המאוחר הזה מסביר את העניין בכיוון ההפוך, וממליצה להשוות את שני הביאורים לשאלה מתי המלאכים שותקים ומתי הם מדברים.

הערת קה"ת

ראה ד"ה בשעה שהקדימו תרס"ו (בהמשך תרס"ו ע' תנו) בהיפך.

54 ברעש גדול ואומרי ברוך כבוד

יחזקאל שמע מאחוריו "רעש גדול: ברוך כבוד ה' ממקומו". שבחם הרם של המלאכים שייך למצב של הסתלקות, כשהאור אינו מתגלה.

יחזקאל ג': Ezekiel 3:12

וַתִּשָּׁאֲנִי רוּחַ וְאָשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רֵעַשׁ גָּדוֹל בְּרוּךְ כְּבוֹד־ה' מִמְּקוֹמוֹ:

Then a spirit lifted me up, and I heard behind me the voice of a great rushing: 'Blessed be the glory of the L-RD from His place';

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 בכדי שלא יהי יניקת החיצונים

ההערה מציינת שיש שם הגהה על הקטע הזה בעניין הגנת החשמל מפני החיצונים.

הערת קה"ת

בביאה"ז להצ"צ כרך ב ע' תשעב יש הערה לכאן.

56 מה יפו פעמיך

"מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב". הנעל רומזת לחשמל שמתחת לרגלי ז"א ונוקבא, ו"בת" רומזת למלכות.

שיר השירים ז': Song of Songs 7:2

מַה־יָּפוּ פַעְמִיךָ בַּנְּעָלִים בִּתְּנָדִיב חֲמוּקֵי יָרְכִיךָ כִּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ אֵמֶן:

How beautiful are thy steps in sandals, O prince's daughter! The roundings of thy thighs are like the links of a chain, The work of the hands of a skilled workman.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ז, ב.

57 נעל . . אלא הוא מפסיק

Pri Etz Chaim. הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד

הערת קה"ת

פע"ח שער א' פ"ג.

58 אור של תולדה

ההערה מונה את החיבור המאוחר הזה לעיון נוסף ב"אור של תולדה"

הערת קה"ת

ע"ח שער מ"א שער דרושי אבי"ע פא. וראה המשך תער"ב כרך ג ע' אישצג.

59 אור של תולדה

הערות קה"ת מפנות לעץ חיים, שער מ"א (דרושי אבי"ע), כמקור למונח "אור של תולדה", האור העובר דרך המסך לבריאה.

עץ חיים מ"א: Sefer Etz Chaim 41:2

... כנודע ואז החיצונית מבחי' הפנים חשמ"ל הנ"ל אינם יכולים לינק כי הם אור גדול ונכחים עיניהם בסוד לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך

אמנם מן האחוריים דחשמי"ל יכולין לינק לכן המוחין הנמשכים אל הנוקבא הם נמשכין ע"י ז"א עצמו אל האחור כדי שעיי"ז תלך אל הנקבה לאחור ויהיה אבי"א בכותל העור הנקרא גויל כנזכר וז"ס שנה ראשונה ב"ב השותפין שכנו את הכותל בגויל בגזית ובכפיסין ואז הקלי" מן הפנים אינם יכולין לינק גם מהאחוריים אע"פ שהיו יכולין לינק מהם עכ"ז כיון שהם דבוקים אי באי יגשו ורוח לא יבא ביניהם ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

60 ממך הכל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

דברי-הימים-א כט, יד.

61 דממך הכל

"ממך הכל". דברי דוד מעלים את השאלה מדוע הבריא נקראת "יש מאין", כאשר הכול בא מהי

דברי הימים א כ"ט:יד I Chronicles 29:14

וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי־נִעְצָר כַּחַּ לְהַתְנַדֵּב כְּזֹאת כִּי־מִמֶּךָ הַכֹּל וּמִדָּד נִתְּנָה לָךְ:

But who am I, and what is my people, that we should be able to offer so willingly after this sort? for all things come of Thee, and of Thine own have we given Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

62 ולכן נקי הבריא יש מאין והגם דממך הכל כתיב

גם שם נשאלת השאלה מדוע הבריא נקראת "יש מאין" כאשר "ממך הכל". התשובה היא שעצמות ה' אינה קשורה לבריא כחיס של מקור ותוצאה ("הוא ציווה ונבראו"), ולכן הנברא אינו נמשך מעצמותו

הערת קה"ת

ראה לקרית פ' ראה כו, ד. שם יט, ג. ובאגה"ק סי' כ ובליקוט פ"י שם בארוכה.

63 בזוהר ח"ב דע"ח ב' רזא דחשמל

הקטע בזוהר על "רזא דחשמל", שאליו מפנה אדמו"ר הזקן להמשך עיון

ספר זוהר, יתרו י"ג:רל"ה-י"ד:רמ"ו Zohar, Yitro 13:235-14:246
IN THE THIRD MONTH, WHEN THE CHILDREN OF ISRAEL WERE GONE FORTH OUT OF THE LAND OF EGYPT.... The third month is the one in which the celestial chief Uriel has sway. He has three hundred and sixty-five myriads of camps with him, corresponding to all the days of the year. All have three hundred and sixty-five keys of light issuing from the inner supernal sphere called "Hashmal" (v. Ezek. 1, 4), which is hidden and veiled, in which the mysteries of the holy celestial letters of the Holy Name ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

64 ובזוהר הרקיע

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

להאריז"ל.

65 ובהרמ"ז

כפי שמצוטט בהערה, היא מביאה את הרמ"ז בסוף יתרו (עז ע"ב), שלפיו סוד החשמל הוא בתפארת, של אימא או של ז"א. הקטע שם מסביר כיצד

עשר הספירות דאצילות מאירות בגן עדן רק באמצעות הפרסא, הנקראת "כסא".

הערת קה"ת

פ' יתרו. ראה לקו"ת שה"ש נא, א "ומבואר בהרמ"ז ס"פ יתרו (בדף ע"ח) שסוד החשמל הוא בת"ת בין דאימא בין דז"א". וכ"ה באוה"ת בראשית כרך ג תעט, א. וראה שם בפ' וישלח כרך ב רמג, א.

66 ובספר הדרת מלך

ההערה מזהה את הספר כפירושי רבי שלום כוזגלו לזוהר ולאדרות (אמסטרדם, תקצ"ו), שבו נדון קטע החשמל שבזוהר

הערת קה"ת

להרב שלום כוזגלו, באורים על זוהר והאדרות, אמסטרדם תקצ"ו.

פסקה 5

67 בשבת מאיר אור האצילות

ההערה מציינת את הסידור כמקור לרעיון שבשבת אור אצילות מאיר למטה באמצעות בריאה בלבד. היא מציינת גם את פרי עץ חיים, שער מקראי קודש, פרק ג', כמקור של האריז"ל

הערת קה"ת

ראה פ"ח שער מקראי קודש פ"ג. ראה גם סידור קמט, א. מאמרי אדה"א — קונטרסים ד"ה להבין מ"ש בפע"ח ע' תלג ואילך.

68 ובח"ל ע"י עשייה

ההערה מפנה למאמר על המסעות (מסעי), בעניין ההבדל בין ארץ ישראל לחוץ לארץ. הקטע שבסמוך להפניה עוסק בארבעים ושניים המסעות כיציאה מ"מצרים" של הגבלה ובכירור שבע המדות

הערת קה"ת

ראה לקו"ת פ' מסעי פט, ב. ספר המאמרים תש"ג בד"ה טוב טעם ע' לח.

69 וצבא השמים לך משתחווים

"וצבא השמים לך משתחווים". גם ה"ש" הנברא של העולמות הקדושים מתבטל לפני ה'

Nehemiah 9:6 נחמיה ט:ו

אַתָּה־הוּא ה' לְבַדְּךָ אֱתָהּ עֲשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צָבָאם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאֶתְּהָ מְחִיָּה אֶת־כָּל־וְצָבֵא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִיִּים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them, and Thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 ואפשר שהפרסא

בכתב יד זה ההערה נפתחת "ובמקום אחר מצאתי שהפרסא...", ומראה שההצעה בדבר חשמל בין עשיה לנוגה באה ממקור כתבי יד נוסף

הערת קה"ת

בכוך באב"י 17 קכט, א: ובכתב אחר מצאתי שהפרסא.

71 במ"א בפ' ואתחנן ע"פ שמע ישראל

זהו המאמר על "שמע ישראל" שאליו מפנה הטקסט. הוא שואל מדוע הוי' מופיע פעמיים, מדוע "ברוך שם" מפסיק, ואיך מגיעים ל"ואהבת"; שם נדונה ההבדלה באמצעות החשמל

הערת קה"ת

לקו"ת ואתחנן יא, ב והנחת כ"ק אדה"א כסה"מ תקס"ב ע' רמד ובהביאור שם ע' רנב ואילך. ובאוה"ת ויקרא ע' נב.

72

ע"פ שמע

קריאת שמע. אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו על פסוק זה בפרשת ואתחנן, שבו מוסברת גם ההבדלה באמצעות החשמל.

דברים ו':ד:4 Deuteronomy

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַבְּרִיָּה אֱלֹהֵינוּ הַבְּרִיָּה אֱלֹהֵינוּ

HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73

אשר ברא אלקים לעשות

במאמר הקודם מוסבר הפסוק כסיבה למצות מילה: "אשר ברא אלקים לעשות" — לתקן, משום שהאדם לא נברא שלם ועליו להשלים את עצמו. המאמר הזה נשען על ההסבר הקודם.

הערת קה"ת

נסמן לעיל יב, א.

74

אשר ברא אלהים לעשות

"אשר ברא אלקים לעשות": הבריאה הושארה כדי שתושלם. אדמו"ר הזקן מפרש "לעשות" כ"לתקן", העבודה שנמסרה לאדם, כפי שהסביר במאמר הקודם.

בראשית ב':ג:3 Genesis

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְקַלְמֶלְאָכָתוֹ אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

And G-d blessed the seventh day, and hallowed it; because that in it He rested from all His work which G-d in creating had made.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

75

בצלמנו כדמותנו

האדם נברא "בצלמנו כדמותנו" כמיקרוקוסמוס; לכן גם בו יש מסך של נוגה, והוא מצווה לתקן אותו.

בראשית א':כ"ו:26 Genesis

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדֹמְתֵנוּ וַיִּרְדּוּ בְדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-הָרֶמֶשׂ עַל-הָאָרֶץ:

And G-d said: 'Let us make man in our image, after our likeness; and let them have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over the cattle, and over all the earth, and over every creeping thing that creepeth upon the earth.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

76

וצריך — חולין שנעשו על טהרת הקודש

התלמוד מדבר על מי שאכלו חולין "על טהרת הקודש". אדמו"ר הזקן משתמש בביטוי לתיאור העלאת חיי החול לקדושה.

חגיגה י"ט ב:ד'-ו' Chagigah 19b:4-6

אֲתָאן לְרַבִּי מֵאִיר, דְּאָמַר: חוּלִין וּמַעֲשֵׂי כְהֻדָּי נִינְהוּ, וְיִשְׂא רַבְּנֵי וְסִיפָא רַבִּי מֵאִיר? אִין, וְיִשְׂא רַבְּנֵי וְסִיפָא רַבִּי מֵאִיר. רַב אֲחָא בַר אֲדָא מִתְּנִי לֵה בְּסִיפָא חֲמֵשׁ מַעֲלוֹת, וּמוֹקִי לֵה כּוֹלָה כְּרַבְּנֵי. אָמַר רַב מְרִי: שְׁמַע מִינֵה חוּלִין שְׁנַעֲשׂוּ עַל טְהָרַת הַקּוֹדֶשׁ — כְּקוֹדֶשׁ דְּמוֹ. מִמָּאִי —

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

חגיגה יט, ב. ראה סידור קמה, ד ואילך. דרך מצותיך מצות מילה ה, א.

77

שו"ה לעשייה — וכ"ש שק"נ אינו מפסיק אז

כתב חיד גורס "וכל שכן שהמסך שבין עשיה לקליפת נוגה אינו מפסיק אז", ומפרט שהמסך שבין עשיה לנוגה אינו מתערב בשבת.

הערת קה"ת

בכרך באב' 17 שם: ומכ"ש שהמסך שבין עשי' לק"נ אינו מפסיק אז.

78

שבת להו"ה אלהיך

"יום השביעי שבת לה' אלקיך". השבת מוקדשת לה' בביטול ומובדלת ממלאכת ימי החול.

שמות כ':י:10 Exodus

וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ-וּבִתְּךָ עֶבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ:

but the seventh day is a sabbath unto the L-RD thy G-d, in it thou shalt not do any manner of work, thou, nor thy son, nor thy daughter, nor thy man-servant, nor thy maid-servant, nor thy cattle, nor thy stranger that is within thy gates;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

79

שהתהוותו

כתב חיד גורס בלשון רבים "שהתהוותם", בהתייחסו לימי החול; המשמעות זהה.

הערת קה"ת

בכרך 17 שם: שהתהוותו.

80

יגיע כפיר

"יגיע כפיר כי תאכל", "אשריך טוב לך". עבודה ישרה הנעשית לשם שמים היא הדרך לברר את הנוגה בששת ימי החול.

תהילים קכ"ח:ב:2 Psalms

יְגִיעַ כַּפִּיךָ כִּי תֹאכַל אֲשֶׁרֶךְ וְטוֹב לָךְ:

When thou eatest the labour of thy hands, Happy shalt thou be, and it shall be well with thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

81

שו"ה להיות — כ"א

ההגהות קוראות את הקיצור כ"כי אם", וכך מתפרשת לשון התרגום: "אילו לא הייתה פרסא...".

הערת קה"ת

= כי אם, כן הוא בהגהות הרה"ח ר' אשר.

פסקה 6

82

אני הנה בריתי אתך

"אני, הנה בריתי אתך, והיית לאב המון גוים". ברית המילה של ה' עם אברהם; אדמו"ר הזקן מפרש כל חלק בפסוק על הסרת מסך הנוגה.

בראשית י"ז:ד:17 Genesis

אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְהִייתָ לְאָב הַמּוֹן גּוֹיִם:

'As for Me, behold, My covenant is with thee, and thou shalt be the father of a multitude of nations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית יז, ד.

83

אני אותיות אינן

ההערה מפנה לספר מונחים קבלי זה כמקור לשוויון בין "אני" ל"אינן".

הערת קה"ת

ראה מאו"א אות א' סס"ד.

84 וזקף גדול דהיינו כשהיא מתעלית למעלה

אור התורה מצטט שם את הזוהר (ג':קצ"א ע"ב), שלפיו טעם הזקף מציין זקיפה למעלה ומורה על עליית המלכות; בהתאם לכך קורא המאמר את "אניי" בזקף גדול.

הערת קה"ת

באוה"ת מטות ע' אישכו מציין לזח"ג קצא, ב זקיף טעמא לעילא, מורה על עליית המל'.

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

likuteitorah.com. תורגם ממהדורה האנגלית של CC BY-NC 4.0: ביאורים והערות המקורות. CC BY 4.0: תרגום.

דרך Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Vocalized Edition (CC-BY-NC); Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain).

כשלשון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch), בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה ממהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

· 5725 (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel) הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיזם חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

likuteitorah.com/he/torah-ohr/lech-lecha/4/ מתוך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק